

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

Današnja številka „Jutra“ obsega osem
stran in stane 1 Din.

Ljubljana, 1. septembra.

Za koliko je pravzaprav pasivna naša plačilna bilanca, se težko da ugotoviti. Carinski podatki so potrebni za ugotovitev, ali je naša deklarirana bilanca valuta vpliva na deklarirane vrednosti. Poleg robe prehaja še marsikaj denarja preko granic. Kljub tej nepreglednosti moremo biti gotovi, da je plačilna bilanca pasivna za približno 150 do 200 milijonov dinarjev mesečno.

Ne more se reči, da je izključno plačilna bilanca merodajna za stanje naše valute, a gotovo je najresnejši činitelj, ki nas bi skupno z različnimi inozemskimi in tuzemskimi, naši državi s svojimi aktivnimi akcijami. Četrto letino že doživljamo v Jugoslaviji. Bila so to sicer izredno težka leta za produkcijo in za izvoz. Tri velike letine bi bile lahko zacelile vojne rane. Danes še ni mogoče izreči končne sodbe o vlogi poljske produkcije v gospodarstvu Jugoslavije, a toliko je že gotovo, da samo poljoprivreda ne more pokonci držati našega gospodarstva in naše valute.

Pred vojno je naša kraljevina mogla smatrati industrijo kot vir zaslužka drugega reda. Po vojni se to držati ne more. Žalibog moram priznati, da to spoznanje ni še prodrlo dovolj globoko. Nočem seveda nikogar napadati, da je v tem pogledu reakcionaren. Mnogi se niti ne zavedajo, da za potrebe industrije nimajo smisla in umevanja. Treba razgati obilo predpostav in neznanka, treba ogromne propagande in pouka, da preide vsem odločujočim činiteljem v meso in kri prepričanje, da brez industrije ni gospodarsko svobodne Jugoslavije.

Te dni se v vseh krogih obilo govori o načrtih za pobijanje draginje. Ogorčenih protestov in opozoril dežuje. Večina nasvetov je vnaprej neizvedljivih ne glede na to, da so razlogi draginje poleg notranje še v veliko večji meri internacionalne narave. Vsaka akcija države zadene tisoč velikih in malih sil, ki jo skušajo obrezati ali celo obrniti na svoj milin. Kljub vsem pritiskom pa se še nikoli ni toliko kupovalo v inozemstvu, kakor sedaj. Nakupna moč prebivalstva je zelo pomnožena, a vsled pretirane uvoza vodi v nadaljno poslabšanje valute.

Traja in solidna sanacija je mogoča samo z izločenjem uvoza s tem, da domača industrija in obrt proizvajata čim največ potrebščin. Za to je v daljnjih posledicah vsaka akcija za povzdigo naše industrije eno izmed zdravih sredstev za pobijanje draginje. Tako je tudi meni, ne samo kot politiku in še posebej kot Slovence, temveč tudi kot ministru socialne politike dan poseben povod, da iskreno pozdravim drugi ljubljanski velesejem.

Pa ne samo s tega stališča je dobrodošel velesejem ministru za socialno politiko. Proizvodni domači podjetnosti so obenem proizvajalci in znajo tisočev našega delavstva in drugega uslužbenstva, ki skupno s podjetnikom tvorijo prevažni industrijski stan. Častni dan industrije je obenem častni dan našega delavstva, ki se po svojih kvalifikacijah meri lahko z delavstvom najnaprednejših industrijskih zemlj. Pogled na skupne uspehe naj bi bil zavest solidarnosti delodajalca in delojemalca, vseh česar bi se potem energija, izročena v medsebojnih bojih, lažje uporabila za produktivne in kulturne svrhe.

Drugi ljubljanski velesejem dokazuje znaten napredek od lanskega leta. Kljub širiteljem pesimizma gremo naprej. Tako je v vseh granah gospodarstva in tudi v gospodarstvu države sama. Naj bi duh zdrave podjetnosti in patriotizma, ki vodi našo industrijo od uspeha do uspeha, pronicel v vsa zakrknjena srca, da bo več medsebojne ljubezni in manj zavisti in vsled tega pri vseh še več veselja do dela in življenja.

Dr. G. Žerjav.

ČEŠKO-AVSTRIJSKA FINANČNA POGAJANJA.

Praga, 1. septembra. (Izv.) Te dni so se vršila med češkimi in avstrijskimi bančnimi ravnatelji pogajanja glede udeležbe češkega kapitala pri ustanovitvi nove avstrijske emisijske banke. Do kakšne rezultata ni prišlo, ker so imela posvetovanja samo informativen značaj. Češe so zastopali: bivši finančni minister dr. Raštn, ravnatelj Živnostenske banke dr. Preis in generalni tajnik zveze industrijske dr. Hodač.

Kralj Aleksander pri predsedniku Masaryku

PRIVATEN OBISK NA GRADU LANA.

Praga, 1. septembra. (Izv.) Kralj Aleksander je danes omenjal podaljšanje zvezne pogodbe med Jugoslavijo in Češkoslovaško s svojim privatnim posetom predsednika Masaryka v predsedniškem gradu v Lani. Predsednik dr. Masaryk je v poznal kralja Aleksandra že o priliki sestanka leta 1916. v Londonu, ko je takratni regent razpravljal z angleško vlado gle-

de brezobzirnega nadaljevanja vojne proti Avstriji. Predsednik Masaryk je priredil visokemu zvezniku na čast zajuterk, ki so se ga udeležili tudi ministri Janković, adjutant kapetan Pogačnik, ministrski predsednik dr. Beneš, kancelar dr. Samal, leg. svetnik Jan Masaryk in polkovnik Hope. Cel sestanek je imel izredno prijeteljski in priskrben značaj.

Odgovor reparacijske komisije Nemčiji

POGOJI IN UGODNOSTI PRI PLAČEVANJU REPARACIJ. — FRANCOZI ZADOVOLJNI.

Pariz, 1. septembra. (Izv.) Odgovor reparacijske komisije, s katerim je bila odklonjena prošnja nemške vlade za moratorij, se glasi: Reparacijska komisija je na prošnjo nemške vlade, naj bi se ji zaradi neprestanega padanja marke in ker je izgubila notranje in zunanje kredite, dovolil moratorij za izplačila reparacij, sklenila:

1.) Reparacijska komisija odlaga sklepanje o prošnji nemške vlade za toliko časa, dokler ne bodo izgotovljene radikalne finančne reforme v Nemčiji, ki bodo temeljile na sledečih podlagah: na ravnotežju proračuna, valutni reformi in najetju notranjih in zunanjih posojil, pri čemer se bo skrbelo za konsolidacijo finančnega položaja Nemčije. Za slučaj da bi v reparacijski komisiji zastopane države privolile v to, se znižajo nemški vojni dolgovi v toliko, v kolikor bi bilo to potrebno za obnovitev nemškega kredita.

2.) Da se za izvedbo v čl. 1. napovedanih odredb pridobi za to potreben čas, bo reparacijska komisija za poravnave dne 15. avgusta in 15. septembra zapadlih izplačil v gotovini, ako ne bi bili med tem izvršeni kakšni drugi sklepi, in za poravnave plačil v gotovini, ki zapadejo med 15. oktobrom in 15. decembrom, sprejela nemške bono v zlatu s šestmesečno veljavnostjo in sicer za Belgijo. Boni pa morajo imeti vsa potrebna jamstva s strani nemške vlade. Ako ne pride do drugega dogovora, morajo jamstva obstajati v zalogi zlata pri kasni in inozemski banki, ki jo določi Belgija.

Pariz, 1. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Poincaré je na današnji seji

ministrskega sveta pojasnil razna vprašanja, ki se nanašajo na zunanjo politiko. Ker je reparacijska komisija odklonila moratorij Nemčiji, je ministrski svet sklenil, da vzame za enkrat ta sklep samo na znanje. Ker je glede nadaljnjih nemških plačil Belgija, kateri pripadajo po prioritetni pravici vsa ta plačila, ne samo sprejela od reparacijske komisije predlagane modalitete, ampak jih celo sama predlagala, je ministrski predsednik Poincaré naglašal mnenje, da si mora začasno Francija pridržati popolno akcijsko svobodo. Ministrski svet je končno sklenil, da odločno vztraja na tem, da se mora čimprej vršiti v Londonu zavezniška konferenca, na kateri se bo razpravljalo o mednarodnih dolgovih in reparacijah.

Listi so sprejeli sklep reparacijske komisije z zadovoljstvom na znanje. Naglašajo, da sklep sicer ne odgovarja popolnoma francoskemu stališču, vendar pa se mu približuje v dveh točkah: 1.) Moratorij je bil odklonjen in se more zato razkriti vsako zatajevanje s strani Nemčije. 2.) Od Nemčije se zahtevajo nova jamstva.

VTIS V NEMČIJI

Berlin, 1. septembra. (Izv.) Odločitev reparacijske komisije se smatra v Nemčiji kot nekako razvozljanje položaja. Listi vidijo v padcu dolarja dobro znamenje, vendar pa ne prikrivajo, da bo treba premestiti še zelo velike težkobe, posebno, ker je stališče francoskega ministrskega predsednika Poincaréja še vedno nejasno.

Afera z ruskim zlatom

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Te dni se je časopisje mnogo bavilo s senzacionalno vestjo o 40.000 kg zlata, ki ga nameravajo spraviti Rusi iz naše države v Anglijo. Današnje „Videlo“ je priredilo o aferi celo posebno izdajo. Naš dopisnik se je v svrhu natančnih informacij obrnil na finančnega ministra dr. Kumanudija, ki je izjavil, da je Ruska depozitna banka, ki ima v Dalmaciji svoje dragocenosti, prošla za dovoljenje, da sme prepeljati zlato v Anglijo. Vlada je v to privolila pod pogojem, da se za vsako količino izvoženega zlata deponira pri Narodni banki odgovarjajoča vsota v zdravi valuti. Narodna banka bo potem zdravo valuto prodala in izročila Ruski depozitni banki odgovarjajočo vsoto v dinarjih. Finančno ministertvo je tudi že odposlalo v Kotor svojega uradnika, da prisotuje vtvorjenju ruskega zlata in dragocenosti. V beograjskih finančnih krogih se je včeraj govorilo, da je Ruska depozitna banka že deponirala pri Narodni banki za prvo količino izvoženega zlata in dragocenosti 100.000 funtov števila.

KAZNOVANE ZAGREBSKE BANKE

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudij je danes podpisal odlok, s katerim se radi nedovoljene prodaje deviz in valut in radi prekršitve čl. 5 pravilnika o deviznem in valutnem prometu kaznujejo naslednje zagrebske banke: Diskontna banka na 300 tisoč, banka Gluck na 300 tisoč, banka Sever na 300 tisoč, Union-banka na 200 tisoč in Mercur na 200 tisoč dinarjev.

V beograjskih bančnih krogih je napravil energični korak finančnega ministra najboljši vtis.

RAZMEJITEV Z ALBANJO.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Kako domava Vaš dopisnik, bo komisija za razmejitev med Albanijo in našo državo odšla na ozemlje med Debro in Prizrenom.

Zmagovito nadaljevanje turške ofenzive

PONESREČENA GRŠKA PROTIOFENZIVA. — TEŽKE IZGUBE NA OBEH STRANEH.

Pariz, 1. septembra. (Izv.) Turška ofenziva proti Grkom v Mali Aziji se nadaljuje na črti Bilecik - Eski Sehir s popolnim uspehom. Položaj za grško armado postaja veak dan bolj kritičen. Vest o zavzetju Eski Sehira se potrjuje. Padec mesta je bil posledica nenavadno spretnega in naglega manevriranja turške konjenice, ki je mesto bliskovito obkrožila in zajela skoraj vso grško posadko. Boji zunaj Eski Sehira in ob vsej bojni črti so bili skrajno ardit. Grki so napravili

zadnji poizkus, da bi zadržali zmagovite Turke, a zaman. Izgube so na obeh straneh zelo velike. Grške čete se beže neprestano umikajo, ostavlja joč ranjence, vjetnike in vojni materijal. Njihova bojna črta je razbita na treh točkah.

Angora, 1. septembra. (Izv.) Po najnovejših poročilih so poskušali Grki včeraj zopet prekorčiti reko Meander, a so bili krvavo zavrnjeni. Na vsej fronti živahno delovanje turške artiljerije.

Italija in Avstrija

Dunaj, 1. septembra. (Izv.) „Neues Wiener Tagblatt“ poroča iz Rima: Ker se je carinska unija med Italijo in Avstrijo iz finančnih, gospodarskih in političnih vzrokov izjalovila in je Italija na drugi strani interesirana na tem, da se prepreči razpad Avstrije, je italijanska vlada sklenila, da se dovoli novi avstrijski emisijski banki takoj 20 milijonov lir in potem v mesečnih obrokih še petkrat po 10 milijonov lir. Dalje je bila predlagana tudi sklenitev trgovinske pogodbe in bo Italija vrhutega toplo priporočala avstrijske predloge pri Zvezi narodov.

KONFERENCA ZA MEDZAVEZNIŠKE DOLGOVE.

Francoski odgovor na Balfourjevo noto.

Pariz, 1. septembra. (Izv.) V pismu, ki ga je izročil ministrski predsednik Poincaré sporazumno z ministrskim svetom pariškemu angleškemu poslaniku kot odgovor na Balfourjevo noto glede medzavezniških vojnih dolgov, naglašajo Poincaré, da je francoska vlada posvetila Balfourjevi noti veliko pozornost, ker stoji na stališču, da je reparacijski problem mogoče rešiti samo tedaj, ako se ga spoji z medzavezniškimi dolgi. Zato pa je potrebno, da se vprašanje medzavezniških dolgov čimprej preštudira na konferenci, na katero morajo biti povabljeni vse interesirane države brez razlike.

ČEŠKI NEMCI IN PRAŠKA POSVETOVANJA.

Praga, 1. septembra. (Izv.) „Prager Tagblatt“ piše povodom podaljšanja jugoslovansko-češkoslovaške zveze sledeče: Razgovori med zastopniki Male antante in Poljske so pokazali, da difference med Poljsko in Češkoslovaško niso nepremostljive in da je po odstranitvi istih dana podlaga za ustanovitev četverozvezne, torej povečanja Male antante v vstopom Poljske. Posredovalno vlogo med Prago in Varšavo je prevzel jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić, ki se mu je posrežilo, sporna vprašanja med Poljsko in Češkoslovaško popolnoma zblizati.

IZGREDI V NEMČIJI.

Berlin, 1. septembra. (Izv.) Po raznih krajih v Nemčiji so izbruhnili težki protidraginjski izgredi. V Eberwaldu pri Berlinu je prišlo do krvavega spopada med množico, ki je plenila po trgovinah in med redarji in orožniki. V boju je bilo ranjenih 20 oseb, med njimi 8 težko.

TISKARSKA STAVKA V AVSTRIJI.

Gradec, 1. septembra. (Izv.) V Avstriji je danes izbruhnila stavka v vseh tiskarnah, izzemši one, v katerih se tiskarji samo časopisi. Stavka se je razširila tudi na provinco. V Gradcu, kjer ni niti ene tiskarne, ki bi tiskala samo liste, je stavka popolna in zato ne izide jutri, v soboto, noben graški dnevnik.

PILSUDSKI V BUKAREŠTI.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Predsednik poljske države Pilsudski pride 14. septembra v Bukarešto, kjer bo gost rumunskega kralja Ferdinanda.

ALBANSKO POSLANIŠTVO V BEOGRADU.

Beograd, 1. septembra. (Izv.) Danes je dospel semkaj tajnik albanskega poslanstva Andrea Katundi, da pripravi stanovanje za albansko poslanstvo.

POSVETOVANJA FAŠISTOV.

Rim, 1. septembra. (Izv.) Dne 6. in 7. septembra se bo vršil v Rimu sestanek vodstva fašistovske stranke in fašistovskih poslancev, na katerem se bo o čili program za nadaljno delo. Glavni kongres stranke bo 4. oktobra v Veroni.

Upravištvo:
Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:
Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čekov,
zavodu št. 11.842.

Poskušen atentat na Collinsovega naslednika

Pariz, 1. septembra. (Izv.) Šele včeraj je došla vest, da bi tudi Collinsov naslednik, general Richard Mulcahy, o priliki Collinsovega pogreba kmalu postal žrtev atentata. Ko se je namreč po pogrebu vračal z avtomobilom, je v neki ulici skočil proti njemu neznanec s samokresom v roki, ki pa ga je redar že pravočasno zgrabil, da ni mogel sprostiti. V njegovem žepu so našli tudi dve granati. Pet minut pozneje ste bili pred vladno palačo aretirani še dve osebi, pri katerih so našli ročne granate.

USTAVITEV STINNESOVEGA GLASILA.

Berlin, 1. septembra. (Izv.) Vlada je danes za 8 dni prepovedala izhajanje Stinnesovega lista „Deutsche Allgemeine Zeitung“ v Berlinu, ki je zadnje čase vehementno napadal Wirthovo vlado in je še v današnji večerni izdaji očital, da iz sklep reparacijske komisije najboljši dokaz, da je politika nemške vlade popolnoma skrahirala.

Borza

Zagreb, devize: Dunaj 0.135, Berlin 4 — 6.75, Budimpešta 4.50 — 5, Milan 391 — 425, London 410 — 425, Newyork 96 — 92, Pariz 700 — 730, Praga 295 — 330, Švica 1748 — 1775, Varšava 1.30 valute: dolar 90, avst. krone 0.12 — 0.13, češke 290, napoleoni 300 — 325, marka 8 — 8.10.

Trg. obrtna banka 61 — 62.
Brodsko banka 73 — 76.
Hrvatska eskomptna banka 172 — 178.
Jadranska banka 425.
Jugoslovanska banka 105 — 107.
Ljubljanska kreditna banka 207.50.
Praštrediona 1140 — 1160.
Srpska banka 150 — 152.50.
Eksplotacija drva 125.
Narodna šumska industrija 101.
Našička industrija drva 126 — 127.50.
Gutman 315.
Slavonija 126 — 130.
Trboveljska premog. družba 305.

Beograd, devize: Dunaj 0.135, Berlin 6.30, Pariz 695, Budimpešta 5.10, Milan 396.20, London 407, Newyork 91.35, Praga 283, Švica 1740 — 1742.

Dunaj, devize: Zagreb 199.75 — 200.25, Beograd 799 — 801, Berlin 53.85 — 54.15, Budimpešta 39.95 — 40.05, London 3400 — 3406, Milan 3336 — 3340, Newyork 76.225 — 76.375, Pariz 5824 — 5836, Praga 2497 — 2503, Sofija 434.56 — 435.50, Varšava 8.35 — 8.75, Curli 14.485 — 14.515, valute: dolar 75.850 — 76.150, levi 398 — 402, marka 54 — 57, funti 3394 — 3405, franki 5767 — 5795, lire 3302.50 — 3317.50, dinar 794 — 798, poljska marka 8.49 — 8.79, leji 597 — 599, švic. fran. ki 14.420 — 14.480, češke krone 2485 — 2495.

Praga, devize: Berlin 2.20 — 2.40, Curli 563.50 — 566.50, Milan 129.75 — 131.25, Pariz 229.25 — 230.75, London 132.75 — 134.25, Newyork 29.80 — 30.20, Beograd 31.25 — 31.75, Sofija 16.80 — 17.20, Dunaj 0.0337 — 0.0437, Varšava 0.335 — 0.435, Budimpešta 1.45 — 1.55, valute: marka 2.40 — 2.60, švic. franki 561.50 — 564.50.

Curli, devize: Berlin 0.37, Zagreb 1.40, Newyork 5.26, London 23.47, Pariz 41, Milan 23.05, Praga 17.20, Budimpešta 0.25, Sofija 3, Varšava 0.06, Dunaj 0.005.

Berlin, devize: Milan 5617.95 — 5632.05, London 5593 — 5607, Newyork 1298.37 — 1301.63, Pariz 10.087.35 — 10.112.65, Švica 24.569.25 — 24.630.75, Dunaj 1.78 — 1.82, Praga 3870.15 — 3879.85, Budimpešta 70.91 — 71.09.

Pridobivajte „Jutra“
novih naročnikov!

Ob otvoritvi velesejma

Tok, tok, tok! Od vseh strani nabijajo kladiva, hrešče žage, ropotajo novo instalirani stroji, padajo zaboji. Zunaj pljusajo delavci, ko čistijo kanalizacijo in odstranjujejo povodenj poplanske plohe. Pri vseh drohčih se slone lestve, vozovi dirjajo sem ter tja, dovažajo robo, odvažajo deske, prazne zaboje, slamo. Delavci se pleskajo, približajo, urejajo, prenašajo. Nekako ameriško izgleda vse to, živahno, podjetno, polno energije. Pri vsem tem pa se delo vrši brez vpitja, zmerjanja itd. Povsod gre vse kakor »po zvoncu«. Velike vsote energije, znanja in podjetne nade so tu uporabljene. Dan pred otvoritvijo izgleda sejem, kakor čela naša kraljevina. Vse v delu, vse še nedovršeno, toda na najboljšem potu. Le da na sejm nikdo ne zmerja.

Pisarna je kakor panj. Pri vseh okencih, v ravnateljskih prostorih, — čebele in tudi nekaj drugih žuželk, — vse to roji, leta ven in noter, brni, šumi, in — dela. Nebodiljiteba zvonovi pa grme in cingljajo v ušesa in prepevajo živčevje, kakor sitni zabavljači ali večno nezadovoljni opozicionalci, ki bi na drugem mestu in v drugem času, iz svojih lin lahko zvonili mnogo koristneje...

Nekaj podatkov: Lani je sejmski prostor obsegal 25.000 kvadratnih metrov, letos — 40.000 kvadratnih metrov! Lani je bilo velikih paviljonov; ki so sejmska last 7, letos 10. Paviljonov razstavljalcev je lani bilo 30, letos 70. Vseh razstavljalcev je lani bilo 430, letos jih je 750.

Med razstavljalci je 118 inozemcev in 632 Jugoslovancev (trvdki). Med Jugoslovanci je 25 Srbov, 100 Hrvatov in 507 Slovencev. Med inozemci je 50 Čehov-Slovakov, 25 Avstrijcev, 15 Nemcev iz Rajha, 14 Italijanov (med njimi 1 jugoslovanska trvdka), 3 Francozi, po 2 Angleža, Amerikana, Belgijca, Madžara, in celo po 1 Šved, Švicar in Holanec!

Prvi utis splošnega pregleda in sedanjega stanja:

Sila povečan prostor in obilo večji obisk od lanskega pokaže že prvi pogled. Pred vsem je obilica raznih strojev, ki zavzemajo menda pol pravega sejmskega. Dalje je mnogo kemične industrije, obrti in kmetijske obrti, živilske industrije, usnjarske industrije in popirne stroje. Lesna industrija je sicer dostojno, vendar slabše zastopana od lani, pohištvenih firm skoraj nič ni. — Veselični prostor je sila obširen.

Na dan otvoritve sejem letos ne bo tako fiksen in dogotovljen, kakor lani. To bo morda kritikastrom dalo obilo gradiva za jalovo in po ceni govoričenje, kdor pa ve, kakšno delo je imela sejmska organizacija v naših prilikah, bo upošteval sledeče: V zadnjem času se je prijavilo proti pričakovanju tako visoko število razstavljalcev, da se je moral odbor odločiti za veliko razširjenje prostorov, in v zadnjem hipu se je tudi to razširjenje izkazalo kot nedostotno. Tako je mestni tesarski mojster Ravnikar postavil velik paviljon v 8 dneh, — to je danes morda srednjeevropski, gotovo pa odlični jugoslovanski rekord! Pri tem je posebno zanimiva (Ravnikar-Costaperaria) konstrukcija nosilcev v kupolah restavratorskega paviljona. — V času pred sejemom je dalje bil mizarski štrajk pozneje je pa Vsesokolski zlet absolviral vse mizarske in tesarske delavce, v kolikor jih ni zaposlilo zelo živahno stavbno gibanje. Glede transporta blaga je treba upoštevati, da carina vkljub sila napornemu in res pridnemu delu vsega navala fizično ni mogla zmagati. V četrtek je n. pr. bilo speditiranih sejm 26 vagonov robe! V petek 40 vovoz in 15 avtov blaga!

Kljub temu, da utegne marsikomu prvi pogled na sejem v soboto popoldne zbuditi misel, da letos ni vse tako, kakor lani, treba je tu konstatirati, da je letos izvršeno ogromno več dela. Sedaj se dela noč in dan, in tekem nedelje bo sejem že tudi za oko istotako »prima fit«, kakor je po svoji notranji vrednosti že sedaj.

Srbski kmetje na poučnem potovanju po Sloveniji

(Načrt potovanja.)

V ponedeljek dne 4. septembra odhod iz Beograda ob 19.40.

V torek dne 5. septembra ob 9.30 odhod iz Zagreba, južni kolodvor, prihod v Brežice ob 10.30 (prvi slovenski pozdrav na postaji); prihod v Ljubljano (glavni kolodvor) ob 14.21. Skupna večerja v »Zvezdi«.

V sredo dne 6. septembra ob 8. uri obisk »Velesejma«, ob 11. uri odvedejo brate okoliški kmetje na svoje domove, ob 7.30 skupna večerja v »Zvezdi«, isti dan ob 14. uri zbor kmetijskih strokovnjakov v dvorani »Kmetijske družbe«.

V četrtek dne 7. septembra ogled znamenitosti mesta Ljubljane.

V petek dne 8. septembra ob 5. uri odhod na Dobravo, potem skozi Vintgar na Bled; v Zaki sprejem, nato ogled živilske razstave. Popoldne ogled in poset blejskih prirediteljev. Obed in večerja skupna.

V soboto dne 9. septembra. Odhod z Bleda, in sicer prva skupina v Bohinj (odhod z Bleda ob 9. uri), druga v Rateče. Zvečer povratek v ljubljanska prenočišča.

V nedeljo dne 10. septembra. Ob 5. uri odhod v Celje (ena tretjina ostane v Celju, druga gre v Zalec, tretja pa v Šoštanj). Zvečer ob 19. uri v Celju skupna večerja.

Le strokovnjak industrialec, trgovec in narodni gospodar more preceniti visoki kvalitetni napredek od lani na letos. Lani je bilo mnogo preveč drobnjave, nepotrebnih oblik, svile, nakita itd., letos je ta sejem vse bolj industrijski, producent-ski, veletrgovski, — izkratka, pomembnejši, tehtnejši, — in obenem ima tudi več prostorov za one, ki iščejo manj strokovnega, pa več zabave.

Prihod ministra Vilovića in drugih reprezentantov.

Včeraj popoldne je prisel z beograjskim brzovlakom v Ljubljano minister za trgovino in industrijo gosp. Osman Vilović. Vlak je prisel še dokaj točno, toda ob največjem naliivu, vsled česar se je oficijelni sprejem nekoliko zakasnil ter tudi skrajšal. Na kolodvoru sta gosp. ministra pozdravila pokrajinski namestnik Hribar ter predsednik velesejma, industrialec Bonač s kratkimi nagovori, na katera je minister istotako kratko odgovoril.

Pri pozdravu so bili prisotni razven imenovanih še gg. Knez za Zvezo industrijcev, Jelacini za Zvezo gremijev, Kirofca za konzorcij, Schrey za trgovsko zbornico, Stupica kot upravni svetnik konzorcija sejma, Franchetti kot predsednik Zveze obrtnih združenj, dvorni svetnik dr. Marn in dr. Rataj za ljubljanski oddelek ministrstva trgovine, dr. Boehm kot član propagandnega odseka sejma in dr. Murnik za trgovsko zbornico, ter šef kabineta trgovskega ministrstva dr. Lazarevič, ki se že dva dni mudi v Ljubljani. Z gosp. ministrom so prisli še gg. Murray - Harwey, trgovinski atašee angleškega poslanstva v Beogradu, Berne la Garde, francoski konzul v Zagrebu, dalje delegat belgijskega poslanstva v Beogradu, sekcijski načelnik dr. Bojič, šef oddelka za tujski promet dr. Ciril Žižek, inšpektor trgovinskega ministrstva dr. Pavletić, načelnik fin. ministrstva dr. Žnidarič, načelnik dr. Šuman in še več drugih gospodov. Z gosp. ministrom, ki je, kakor znano, musliman, sta prišli dve dami muslimanki, popolnoma pokriti s feredžami.

Zvečer ob 20. uri se je vršila večerja pri pokrajinskem namestniku. Danes ob 10. dopoldne bo gosp. minister trgovine osebno otvoril veliki sejem.

Gledališče velesejma Deveta dežela.

(Spored 2. in 3. septembra.)

1. »Gospodična Li« — pesni prizor; 2. »Don Pasquale« groteska; 3. »Dausmes modernes« gg. Edit in Gaillard; »Dnevi našega življenja« — dramski prizor s petjem; 5. »Spominski dan« tragedija starosti; 6. »Vanjka — Tanjka« — šaljiva pesmica g. Dragomirkega; 7. Slike iz Kavkaza z nacionalnimi plesi; 8. Salonski zbor bratov Zajcev v popolnoma novem repertoaru; 9. »Je sains que vous êtes jolie« — uprizorjena francoska romanca; 10. »Umoralis« pojoča slika zanra »primativ«; 11. »Horovod« — ali kmetijske igre na Ruskem s petjem in narodnim plesom. Osebe: ge. De Spiler (sopranistinja), Valrejeva in Marinič (mezzo-sopranistinja), Katič (altistinja), Abramova, Nikolajeva in Turgenjeva (plesalke), Karlari (igralka in plesalka); gg. Vasič (tenorist), Veron (baritonist), Ciganekov (basist), Golovin in Merkov (plesalca), Lebedinski (režiser in plesalec), Šenkurov (komik, pevec in igravec), gg. Edite in Gaillard — »moderni plesalci«; mešani zbor, dirigent g. Boldirev, 20 oseb. »Conferencier« - g. Danilo. Režiser g. Putjata, slikarica ga. Zaharova. Orkestri »balalajke« in društvo »Sokol«.

Začetek ob 8. uri zvečer. V ponedeljek nove točke z novimi močmi.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA V NARODNEM GLEDALIŠČU PRICNE NOCOJ OB POL 8., NE OB 8.!

V ponedeljek dne 11. septembra ob 7.30 odhod v St. Jurij ob južni železnici; skupni prigrizek in obed, ob 14. uri peš v Grobelno, ob 15.15 z vlakom v Rogaske Slatine (sprejem na postaji), ob 17.30 se-stanek pred »Zdraviliškim domom«, ogled dvanajst, skupna večerja.

V torek dne 12. septembra ob 4.54 odhod iz Rogaske Slatine v Maribor (prihod ob 9.40). Sprejem na kolodvoru. Ogled obrtne razstave, ob 14. uri skupni obed v »Grajski kleti«. Ob 15.30 ogled vinarske in sadjarske šole, južina, ogled mesta.

V sredo dne 13. septembra ob 8.30 zbirališče v »Vrtu« in ogled tega podjetja. Ob 10. uri odhod v Falo (ogled). Ljud ska veselica. Odhod iz Ruš ob 19. uri, po 20. uri v mariborskem »Narodnem domu« večerja in zabava.

V četrtek dne 14. septembra ob 6.35 odhod iz Maribora čez Spilje, Rodgono v Ljutomer; v Gornji Radgoni pozdrav in prigrizek. Pozdravi na postajah Slatina-Radenci, Bučevci in Krizevci. Ob 10. uri prihod v Ljutomer (pozdrav). Skupni obed. Popoldne konjska vožnja dirka na Cvenu. Skupna večerja v Ljutomeru.

V petek dne 15. septembra. Ob 6. uri peš iz Ljutomer v Jeruzalem (prigrizek), obed ob 15. uri pri Zavratniku v Svetinjah, potem v Ivanjkovec, odhod z vozovi v Ormož. (Skupna večerja in pozdravni večer). Ob 21.55 odhod v Ptuj.

V soboto dne 16. septembra. Ob 8. uri zbirališče pred ptujskim »Dijaskim domom«, ogled mesta in okolice, skupen

obed, popoldne ogled vnske kleti »Vinarja«, mala južina. Ob 17. uri odhod preko Pragerskega v Beograd.

Kjer so se naši kmetovalci lanske leto na svojem potovanju pokazali, povsod so bili bratski sprejeti in pozdravljeni. Prijaznost in gostoljubnost sta bili nekaj posebnega. Med seboj so v tem oziru tekmovali vsi sloji ne glede na različno politično mišljenje, saj so v popolnih vidieli povsod samo »mille brate« Slovence. Pokazimo tudi mi Slovenci, da imamo srce odprto za brate Srbe. »Brat je mlo, koje vere bio«. Sprejemov so se udeležili vsi sloji, moški in ženske, pevski in druga društva, šolska mladina, vojaštvo, sveštvenstvo. Povsod so visele zastave, celo vlake so ustavljali (izven programa) in nudili prigrizke. Ponekod je bilo ginstnosti do solz. Dolžnost vseh Slovencev je, da ob teh dneh ne zmoastanemo, da se pokažemo vredne svojih bratov Srbov in da jim gremo povsod z vso resnično občuteno prijaznostjo in bratsko poštrevovalnostjo čim bolj na roko. — Centralni odbor za sprejem srbskih kmetovalcev v Ljubljani, »Kmetijska družba«.

Glose

Češki delavski listi prinašajo nove notacije češke krone v Curihu — črno obrobiljene. »Pravo Lidu« je prineslo črno obrobiljeno sledeči stavek: »96.546 sovjetskih rubljev je enako eni današnji kroni«. Pri nas vzdihujemo nad nizko valuto — tam nad visoko. Valute so danes podobne nemirnim morskim valovom, ki se dvigajo in padajo. V tem je nevarnost.

Glasovanje na Švedskem za prepoved alkohola je izpadlo v prid »mokrim«, glasovalo je skoraj 100.000 ljudi več proti prepovedi. Finančni minister je izjavil, da bi vlada veljala ta prepoved 142 milijonov kron, ki bi jih morala porabiti za to, da bi se prepoved t. s. izvrševala. 16 tisoč delavcev bi prišlo ob zaslužek — torej je boljše, da ostane pri starem. Koliko bi stala prepoved pri nas?

Za Northcliffovo časopisje se bje hud boj med angleškimi politikmi. Posebno »Times« vabijo kupce. Dedinja časopisov je vdova Northcliffova. Najboljši ponudnik je sir Berry, ki ima že več listov v svojih rokah. Poleg njega se pogaja za »Times« lord Beaverbrook in kanadski milijonar Mackay Edgar. Vsak iz njih upa, da bi s takim svetovnim listom najboljšo podpri svojo politiko in gospodarstvo.

Amerikanski listi so vsled glasovanja na Švedskem dobili pogum, da so začeli pisati proti prohibiciji. Med njimi se »Chicago Tribune« zavzema za svobodo pivcev. Časopisje dokazuje, da se tudi brez prepovedi doseže uspehov proti pijančevanju, kar dokazuje statistika raznih držav, dočim se s prepovedjo goji samo skrito pijanstvo, ki je še slabše od svobodnih razmer.

Politične beležke

† Radičev intervju. Radić je vsakako prikladna in interesantna tarča novinarskih intervjujev. Nedavno je sprejel urednika osiješke »Hrvatske Obrane« in urednika praškega dnevnika »Lida«, gosp. dr. Novaka. Posetnika sta najprej naletela na radičevska poslanca dr. Košutića in Pernarja, ki sta ju s svojo naivnostjo in neorijentiranostjo kar frapirala; nato je prišel Radić in pričel v precej tekoči češčini razlagati politične prilike. Ko pa je v razgovor vmešal svojo osebnost, je začel zavijati resnico. Znan je Radičev šlager, da je volja hrvatskega naroda edini Radičev Ored, pri tem razgovoru pa je Radić lopnil svojo politiko po glavi, kajti ostro je akcentuiral, da hrvatski narod ne mara ničesar skupnega s Srbijo, medtem ko je on, Radić, vendarle za skupnost v nekaterih stvareh. Poudaril je tudi, da je nasprotnik pasivne politike! Po volitvah — trumfa si je siguran — bo skušal doseči sporazum in oditi v Beograd. Ako pa do sporazuma ne pride, potem — Urednik »Hrv. Obrane« dostavlja le, da Radićev odgovor ni bil v skladu z njegovo »mirotvorno« politiko. Na vprašanje dr. Novaka, ali je bil sporazum s Srbijo doslej popolnoma nemogoč, je odvrnil Radić, da so vsi poskusi ostali brezuspešni, čeprav je on bil pripravljen popuščati do skrajnosti in celo od temelja spremeniti svojo taktiko, ako bi bila vlada pristala vsaj na njegov socialni program. Dr. Novak je pač dobil impresijo, da bi bil Radić v tem slučaju žvižgal tudi na svojo republiko. Končno je Radić vprašal dr. Novaka, zakaj češkoslovaška vlada ne vodi na pram Hrvatom druge politike, nakar mu je dr. Novak opomnil, da se vlada obrača pač na drugo priznano vlado, ne pa na razne »zastope«. Radić pa, svest si svoje politične večine in modrosti, je odvrnil: »Ah, tako politiko lahko vodi vsak kaprol« — in s tem je bila audienca pri kraju...

† O izvorih kampanje proti naši državi prinaša »Riječ« interesanten in pregleden članek. Propaganda proti naši državi se je pričela s prvim dnem njenega postanka. Protidržavni in plačani eksponenti tu in v inozemstvu obtežujejo njeno konsolidacijo in njene življenjske interese. Izvori propagande so razni, svrha jim je ista: uničiti to državo, ali pa vsaj ovari njeno konsolidacijo in paralizira

ti vsako njeno akcijo v mednarodnih odnosih. Prva akcija Karlovih satelitov, ki je bila naperjena proti naši državi kot najtežji zapreki restavracije habsburške monarhije, se je kmalu razbila. Njeno vlogo so prevzeli madžarski legitimisti, podpirani od Italijanov. Iz raznih ekonomskih in finančnih ciljev, usmerjenih na škodo naše države, se je propaganda povečala. In zanimivo je, da se je kampanja pojavila pred vsako važno akcijo naše države ali pa celotne centralne antante. Tudi ob nedavnem sestanku v Marijanskih Laznih, kjer so se je največ razpravljalo o avstrijskem problemu, je nastopila ta propaganda z velikim aparatom in neobičajno ostrinostjo ter je našla podpore tudi v »jugoslovanskih« listih. Centrum te propagande je v Pešti in Rimu, ki imata največ interesa na razrušenju centralne antante, da razširita svoj vpliv na Avstrijo in tako zagospodarita v srednji Evropi. Lansiranje perfidnih in tendencioznih vesti v največje svetovne dnevnike pa ne izide nikoli iz centrov, temveč preko Haaga, Berlina, Stockholma. In tako so zunanji, pa tudi notranji listi prinesli vesti o imperijalističnih nakanah naše države, o koridorju med Češko in Jugoslavijo, o koncentriranju jugoslovanskih čet na avstrijski meji, da objavili so celo generalstabsne načrte in imena divizijskih komandantov. Toda čeprav je bila vsa kampanja skrbno inscenirana, ni uspela, ker velevalisti nikakor ne podcenjujejo korektnosti in lojalnosti centralne antante. Ta neuspela kampanja zdaj počasi skriva rogova, da zabriše sled. Jasno pa je, da ima na njej največji delež madžarska diplomacija in njena agentura, ker glavna svrha vse kampanje je bila, da se prekrije tajna madžarska mobilizacija v Burgenlandu.

† Volilna agitacija v Srbiji. V Srbiji se razvema živahna agitacija vseh strank. Prednjačijo pa zemljoradniški. Proglas, ki so ga izdali in podpisali vsi zemljoradniški poslanci, ostro kritizira vlado in parlament. Enostavno: — vse je za nič. Pašić sam je povečal kraljevo »civilisto«; vlada je predložila tak zakon o razdelitvi zemlje, da ga kralj ni hotel podpisati; volilni zakon se protivi ustavi; posojilo nas bo davilo, kajti že zdaj je v državi »kasi«; deficit na milijarde. Istočasno se seveda gospodje zemljoradniki ne ženirajo zahtevati, da naj vlada tekom štirih let izplača osem milijard vojne odškodnine, kar bi pomenilo dvemilijardno povečanje letnega proračunskega pasiva. Toda kje je zajec? Ker se vlada ne umakne! Kajti, kadar zopet nanese dobra sreča, da pridejo tudi zemljoradniški k zelezni mizi, potem — pa naj bo že kakor hoče — potem bo srečna Šumadija... Končno moramo dodati, da se naši opozicionalci od srbskih zemljoradnikov vendar le ne morejo naučiti ničesar novega...

† Vsestranost je gotovo najboljša lastnost dr. Alojzija Kraigherja. Mož je literat, zdravnik, avtonomist, ravnatelj in sploh zelo delaven. Tako se mu zgodi, da po oštarijah zabavlja in obrekuje, potem pa ima posla s sodnijo. Slaven je od lani, ko je v najhujši zimi, (16 stopinj pod ničlo), z železnico prepeljal v deželno bolnico led — iz Koroške. Najbrže mu led iz Šiške ni bil dovolj avtonomističen. Znano je tudi, da je opravljal dve javni službi obenem, poleg privatne. Sedaj se pritožuje po listih, da mu je gosp. minister dr. Zerjav krh odjedel in ga prisilil, da se je dal kot direktor bolnice penzionirati. Pozabil je, da je nasprotno res in da se ima moč le dr. Zerjavu zahvaliti, da je dobil mesto direktorja. Za zahvalo ga je potem obrekoval. Sedaj se čuje, da hoče dr. Kraigher na Primorsko. Če bo nadaljeval dolj v isti meri, kakor v Ljubljani, nam bo Primorci tudi to pot smeli očitati, da si »te boljše« mi obdržimo.

† Bolne fantazije »Bankoslavljev«. Vberajšnja Kamenarovičeva »Bankoslavlja« je porabila dve koloni prve strani kot uvodnik, da ponovno razodeva svojim naivnim bralcem problem nacionalizacije »Trboveljske premogokopne družbe«. Višek članka leži v zopetni trditvi o 160milijonski »zaradi«. Mora biti že zelo slep na obeh in ubog na duhu, kdor verjame, da se milijoni na cesti pobirajo. »Jadranska banka«, zanašajoč se na goljufive manipulacije v Trstu ter računajoč s tem, da bo goljufija z 22 milijoni lir uspeša, je lahko vrgla skozi okna 15 milijonov kron za Peskovo imetje, kjer pa vlada količjak poštenje, to kjer pa vlada količjak poštenje, to kjer pa vlada količjak poštenje. Da take transakcije čisto nemogoče. Da sedaj »Bankoslavlja« fantazira, ni nič čudnega, ker se čuje, da je njen rednik Cirra Kamenarović — obolet. Meni, da bi sam šel v Trst, kjer je proti njemu izdana tiralica radi goljufije 22 milijonov lir, hoče menda poslati preiskovalnemu sodniku — zdravniško spričevalo. Za zdravje generalnega ravnatelja »Jadranske banke« je sicer to bržčas zelo lečilno, za njegovo moralno in nedorajnost pa pa več kot znanilno, da pusti svoje uradnike ležati v težkih tržaški ječah. Pogum, gospodine Čire, pa hajd v Trst!

INSERIRAJTE V »JUTRU«.

Oglasi se sprejemajo vsako dopoldne, nujni tudi popoldne, za številko prihodnjega dne.

Po svetu

— Sven Hedtin, znan geografi in pla-satel mičnih potopisov, pripravila za spomlad svojo šesto znanstveno ekspedicijo v Tibet. Sedaj bo poizkušal potovati v centralni Tibet iz Kitajske, ne pa iz Indije, kakor vedno doslej. Ekspedicija odpotuje v februarju 1923 v Azijo.

— Madžarski listi bodo morali izhajati v manjši obliki. Grof Bethlen je ta teden izjavil v skupščini, da bo predložila vlada parlamentu nov tiskovni zakon, ki bo reguliral obseg in izdajanje časopisov, ker Madžarska ne more konkurirati z valuto Amerike in Švice, odkoder dobiva časopisni papir po ogromnih cenah.

Prosveta

Meštrovitvev kralj Peter. Dubrovniški list »Rad« poroča, da je veliki umetnik dovršil svoje najnovejše delo. Vsi občudujejo velik umotvor, ki bo postavljen v Dubrovniku v spomin na kralja Petra Osvoboditelja. Kralj Peter je v navedeni velikosti ter jezdi na konju, a v roki nosi sokola.

Zemljevid kraljevine SHS je izšel s hrvatskim in slovenskim tekstom pri firmi Kugli v Zagrebu. Izdal ga je profesor Milan Senoa. Slovenska izdaja je izdelana v merilu 1:2.500.000 in stane 10 kron, hrvatska izdaja je manjša in ima merilo 1:3.000.000 in stane v razprodaji 6 kron. Oba zemljevida se dobijo za originalno ceno tudi za knjigar-narje pri zalozi šolskih knjig in učil v Ljubljani.

Sokolstvo

Sokol v Logatcu priredi v nedeljo dne 3. septembra, v slučaju slabega vremena na praznik dne 8. septembra, javno telovadbo, združeno z veliko vrtno veselico. Spored: ob 4. uri sprejem gostov, ob 4.30 javna telovadba, za njo vrtna veselica s srečolovom, šaljivo pošto in plesom. Sodeluje orkester Sokola II. iz Ljubljane. Logaški Sokol pričakuje, da se mu sosedna društva revanžirajo, ker so njegovi člani in članice v obilnem številu posejali vse njihove prireditve. Gostje si lahko o priliki prireditve ogledajo tudi bodoči dom Sokola, ki bo kmalu dograjen. — Zdravo!

»Sokolski Vestnik« zagrebske župe. Prejeli smo 7. številko te izvrstne revije je zagrebske sokolske župe. Poleg številnih člankov se ta številka odlikuje zlasti po obširnem, dobrem pregledu Jugoslovanskega Sokolstva, vsebuje tudi nekaj lepih ilustracij z zleta zagrebske župe ter poročilo darilo našega Sokolstva kraljici Mariji.

Sport

Gersthoier S. V., Dunaj: Ilirija. — Danes in jutri gostuje na igrišču Ilirije pred drž. kolodvorom Gersthoier Sport-vereinigung, eden mlajših, a najbolj ambicioznih dunajskih klubov. Gersthoier goji moderen nogomet, predvsem ga odlikuje streljanje napadalne sile ter dobro streljanje napadalne vrste. Dokaz zmognosti in vztrajnosti Gersthoiera je, da se je povzpela na sedanje mesto, kjer ima šanse na prvorazrednost, v dobi dveh let iz cele množice dunajskih nižjerazrednih klubov. — Ilirija nastopi proti Gersthoieru s večimi ojačenji. Upati je, da bo izvrstnemu dunajskemu moštvu resen nasprotnik in da bosta tekmi zanimivi in napeti. Pričetek tekme oba dni ob 17. uri. — V nedeljo ob pol 16. uri se igra kot pred-igra tekma med Jadranom in rezervno Ilirije, ki obeta istotako lep sportni užitek.

»Hajduk« iz Splita v Zagrebu. Dne 8. in 9. t. m. gostuje v Zagrebu nogometni klub »Hajduk« iz Splita, ki bo igral s Haškom in Concordijo. Želeli bi, da porabi naša »Ilirija« to priliko in povabi »Hajduka« tudi v Ljubljano.

Kolesarska dirka za jugoslovansko prvenstvo se vrši v nedeljo, 3. t. m. na progi Zagreb-Ljubljana (146 km). Start v Zagrebu točno ob 6. zjutraj, prihod prvih dirkačev v Ljubljano okrog 10.45. Cilj na Dolenski cesti pri 3 km tik pred restavracijo gosp. Josipa Jebračina. Prijavljeni so najboljši hrvatski in slovenski dirkači: Pavlija, Solar, Kosmatin, Šostar-ko, Dukanović itd. Borba za prvenstvo bo gotovo jako zanimiva. Za gledalce so pripravljene na cilju sedeži in udobne tribune.

Prvenstvene tekme. V nedeljo dne 3. t. m. se vršita dve drugorazredni prvenstveni tekmi. Ob 10.30 igra Slovan proti Slaviji na igrišču S. K. Ilirije. Popoldne ob 16. uri pa nastopa po dolgem presledku Sparta proti Svobodi Ljubljana na starem igrišču Sparta-Primorje.

Službena objava LNP. Prvenstveno tekmo Slovan-Slavija ob 10.30 na igrišču Ilirije sodi g. Hus. Tekmo Sparta-Svoboda Ljubljana ob 16. na igrišču Sparta-Primorje sodi g. Kepec. — Tajnik.

Nov zračni rekord. Italijanski letalec Brakpapa je zadnjo nedeljo na letališču pri Turinu preletel s svojim letalom 336 km 468 m na uro in s tem potolkel dosedanj rekord te vrste z dne 26. septembra 1921, ki ga je dosegel Sadi Lacoutre s 330 km 376 m. Brakpapa se je izrazil, da bo doseženi čas lahko še izboljšal.

Plavalna tekma sušške »Viktorije«. K včerajšnji notici o odhodu naših reprezentantov v Bakar dostavljamo, da je odšlo med njimi tudi nekaj članov S. K. Ilirije, ki ima, kakor znano, v svojih vrstah priznane mojstre v skokih. I. ali m. mnogo uspehat.

Ljubljanski veliki sejem 1922

2. do 11. septembra

Ob otvoritvi sejma

Predsednik ljublj. velesejma
FRAN BONAC:

Ljubljanski veliki sejm — stalna institucija

Letni trgovski sejm so že star pojav v ekonomskem življenju narodov in so bili prvotno mesta, kjer se je vršila več ali manj primitivna izmenjava agrarnih produktov in izdelkov domače obrti. Silni razmah svetovne trgovine in industrije v zadnjih 30 letih pa je dovedel gospodarske kroge v posameznih kulturnih, zlasti industrijsko razvitejših državah do tega, da razkažejo ob gotovih časih in na gotovih mestih v izbrani formi najnovejše uspehe svojega truda. V in-

lahko stopil na lice mesta v stik s producentom.

S takimi prireditvami so se ponasale vse večje industrijske države, vendar je vse nadkriljeval, tako po svoji razsežnosti kakor vsled sijajne organizacije nemške industrije — svetovnoznani Lipski veliki sejm. Le temu se ima nemška industrija, trgovina in obrt največ zahvaliti, da je zavzela v razmeroma kratkem času tako dominantno pozicijo.

Svetovna vojna je kakor strela udarila v urejeno mednarodno gospodarstvo in porušila najstarejše trgovske zveze s tem, da je prestavila mejnike držav. Kakor pa največje katastrofe niso zlomile človeškega duha, tako tudi po tem strašnem udarcu ni

mena, ali pa so celo produkt ambicije posameznih oseb.

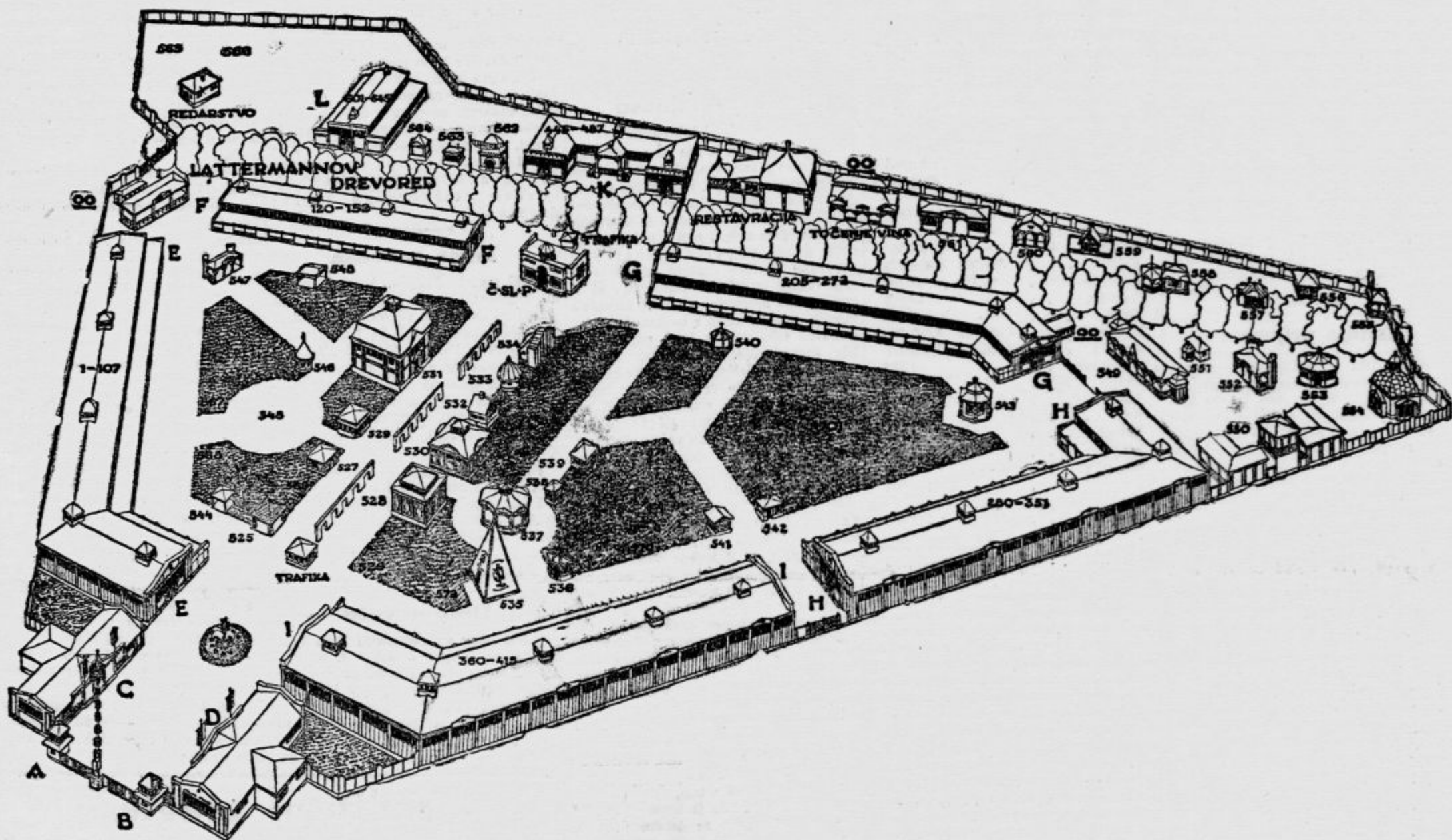
Eden izmed najvažnejših velikih sejmov, ki jih je rodila res živa potreba, je pa brezdvomno Ljubljanski veliki sejm. Osvoboženim stoletne sužnosti, je nam — včeraj še tako zatiran in omalovaževan Slovence — na mah pripadla vodilna vloga v industriji, trgovini in obrti naše novorojene države. Ni bilo pa lahko prevzeti te vloge. Posamezni deli države so si bili skoraj popolnoma odtujeni. Srb ni poznal »prečana«, in celo Slovenci in Hrvati smo si stali malone kot tuji nasproti. Treba je bilo pred vsem pokazati našim sosedom, kaj premoremo in kaj lahko kupijo pri nas. Iz te potrebe se je ob pravem času porodila ideja, da se priredi tudi pri nas veliki sejm. Izvolili smo kot najbolj prikladno mesto za to priro-

tucija stalno obdržati pri nas. Slovensko gospodarstvo bo imelo od velikih sejmov neprecenljivo korist. Dana mu bo po eni strani priložnost, da preizkusi svojo moč, odnosno sposobnost in se skuša izpopolniti po vzgledu naprednejšega inozemstva, po drugi strani pa mu bo mogoče na kar najuspešnejši in enostavnejši način širiti krog svojih odjemalcev.

Ne smemo pa tudi prezreti velikanškega pomena velikega sejma s strogo nacionalnega stališča. Tem krepkejšo bo napredovala naša država, čim tesneje se bodo kulturno in gospodarsko združili njeni posamezni deli, čim enotnejšo eliko bo nudila na zunanjo. Zato pa je treba pred vsem stremeti za tem, da se čim preje in najradikalneje porušijo umetni jezovi, ki jih je postavil med nas premeteni tujec. In

ničla misel prireditve vzorčnega sejma v naši državi najprej v središču Slovenije, v Ljubljani. Prireditelj, ki so lani začeli na tem polju orati ledino v Jugoslaviji in priredili I. ljubljanski veliki sejm, si uspeha niso bili popolnoma sigurni. Toda uspeh ni izostal. Prišlo je ogromno število kupcev in sklenila so se velika naročila. Lepi lanski rezultati dajejo letos upanje v še večji uspeh, ki gotovo ne izostane. Letos so sicer valed alabe letine razmere za take prireditve nekoliko neugodne, ker v agrarni državi je kupna moč prebivalstva vsakako odvisna od rezultatov letine.

Vzorčni sejm imajo drugačen namen nego blagovni. Na blagovne sejme pripelje prodajalec blago in prodaja samo pripeljano, dočim se na vzorčnih sejmih razstavijo vzorci v svrhu, da si jih interesent-kupec ogleda.

Pregledni načrt razstavnega prostora

dustrijskih in trgovskih centrih so se začele prirejati razstave, ki pa prvotno niso zadovoljevale, ker se je izkazal njih aparat predrag in preokoren. Na njih mesto so stopili moderni, veliko potezno zasnovani veliki sejm. Poleg tega, da so nudili obiskovalcu kar najbolj nazorno in v detajlih jasno sliko o najnovejšem stanju industrije, trgovine in obrti, so ti veliki sejm imeli še to prednost, da je kupec

klonila energija industrija, trgovca in obrtnika. Komaj se je prebudil iz prve omotice, že je začel iskati pota in sredstva, kako bi čimprej izlečil posledice dolgoletnega, sistematičnega uničevanja narodnega imetja. Tako si je tolmačiti, zakaj so začeli neposredno po vojni rasti iz tal veliki sejm. Ne da se sicer tajiti, da je nekaj teh velikih sejmov bolj lokalnega po-

ditev, kulturno središče Slovenije Ljubljano, ki tvori hkrati po svoji neposredni legi ob severozapadni meji naravno tržišče z inozemstvom. Ljubljana je bila že v srednjem veku na dobrem glasu kot trgovsko mesto in je n. pr. uživala naravnost svetovni sloves zaradi trgovine s kožami.

Nad vse sijajni uspehi lanskega velikega sejma priča o eminentni narodno-gospodarski potrebi, da se ta insti-

kdo je za porušenje teh nenaravnih barijer bolj poklican kot institucija velikih sejmov!

Pomen ljubljanskih velikih sejmov

Slovenija ima v naši kraljevini najrazvitejšo industrijo in veleobrt. Zato je razumljivo, da se je rodila in ured-

da in če mu ugaaja, naroči večjo količino. Vzorčni sejm so višji gospodarski tip izmenjave blaga, nego blagovni, in so v splošnem namenjeni za inozemstvo. Taki vzorčni sejm so nam v Jugoslaviji zelo potrebni; seveda morajo biti prirojeni za naše razmere. Namen ljubljanskega velikega sejma ne more biti toliko v tem, da seznamo našo produkcijo z inozemstvom, kakor da jo seznamimo v prvi vrsti s

Za spopolnitev Bleda

Bled je sedaj pred vsemi jugoslovanskimi letovišči in kopališči odlikovan s tem, da ga je kralj povzdignil v svojo poletno rezidenco. S tem je karakterizirana njegova bodočnost.

Pravilno je bilo zapisano zadnjik, da je treba Bledu nekaj pritliklji, ali dependans, tako da bo zadoščal mnogostanskim zahtevam. K sreči je po naravi za to v polni meri preskrbljeno.

Kot blejsko dependanso nam je pač računati ves Bohinj. Sicer je morda Bohinj res lepši od Bleda, gotovo je impozantnejši; toda tekmovati z njim mu ne bo mogoče, vsaj v doglednem času ne. Bohinju je bil zadan najhujši udarec z novimi mejami, potekajočimi na veličastnem gorskem okviru od Močlica poleg Črne prsti pa tja gor ob dolini Sedmerih jezer. Ne morda zaradi obsejnejega značaja samega, saj se po svetu mnogokje nahajajo zelo lepa in znamenita letovišča tik ob meji. Pač pa zato, ker je Bohinj izgubil — Trst.

Trstu je postal po izgradnji nove železnice od Jesenic čez Sv. Lucijo in Gorico Bohinj takorekoč domače igrišče. Tu bi se naselili čez poletje v vedno večjih jatah Tržačani, kakor so po zimi prihajali na športne zabave v rapidno rastočih trumah. In ni ugodnejšega za razvijajoče se letovišče, kakor ako ima v bližini tako krepkega konsumenta, kakor je tako veliko

in bogato mesto. Tega pa sedaj ni, in Bohinj se bo razvijal v razmerju z rastočo Bleda, kot njegova podružnica. Tu pa je Ljubljana n. pr. za zimski šport vendarle nekoliko preveč oddaljena in Kamniške planine ostanejo najprikladnejša privlačna točka za prestolico Slovenije.

Posebno pa ne pozabimo, da imamo v neposredni okolici Bleda velikanške smrekove gozde, ki leže zelo visoko, zlasti na planoti, ki jo imenujemo običajno s skupnim imenom Pokljuka. Tu se nahajajo v višini 1000—1400 prestrane, z gostimi, prekrasnimi iglastimi gozdi porasle visoke ravnine, ki bi bile kakor nalašč za zdravilišče. Mišle si sredi teh širnih gozdov par prikladnih hotelov ter vili, urejenih kot sanatoriji v zdravstvene namene; zdi se mi, da bi se n. pr. v švicarji predpogoji takoj primerne izkoristili. V naši državi nimamo prikladnejših sličnih mest. Stvar pa bi se dala urediti celo zelo hitro, ker imamo k sreči dobro vožno cesto iz Gorje več ur hoda navzgor na planoto in po nji do višine 1340 m pri Rudnem. U. Primer za tako letno bivališče imamo v vili pri Mrzlem studentu v višini 1214 m. Cesta bi se dala menda s nepreveliko težavo urediti celo za avtomobilni promet.

Kakor župemo, obstoja nasvetovanemu slični načrt, da se osnujejo na višinah poletna zdravilišča v zvezi z visokimi močvirji v bližini Mrzlega studenta. Baje se nahaja projekt celo-

že v zelo resnem štadiju na poti do uresničenja. O Mrzlega studenta bi se izpeljala cesta po že obstoječem kolu vozu navzdol v Bohinjsko dolino mimo Koprivnika, s čimer bi dobili lepo gorekto cesto z Bleda na Bohinj. Imenovani kraji se nahajajo vrh tega v bližini gorske skupine okrog Velega polja, kamor je dostop zelo lahek.

Bled bo moral skrbeti za svojo spopolnitev, da bo vršil v vsestranski meri vlogo našega prvega letovišča, kopališča in gorskega zdravilišča.

Kralj časopisja na poti okoli sveta

Pred par tedni je umrl lord Northcliffe, ki so mu rekli tudi »kralj časopisja« ali »Napoleon tiskar«. Bil je sin ubožnega advokata, pisal se je Alfred Harmsworth. S petnajstim letom je začel pisati v listu in si tako služil svoj kruh. Ko mu je bilo 20 let, je ustanovil svoj list »Answer«, v petih letih je obogatel, ko mu je bilo 27 let, je imel že v svojih posesti več listov, n. pr. »Daily Mail«, »Evening News« in »Weekly Dispatch«. Končno je dobil v roke tudi »Times«. Tako je izdal velike dnevnike, tednike, mesečnike, revije, in je združeval okoli teh svojih listov ogromno armado — 30 milijonov štataljev. Nemci so ga imenovali »svetovna nevarnost«, kajti njegovo časopisje je odločalo med vojno in mirom. Če se je Northcliffovo časopisje vrglo na kakega državnika, ni bilo dvo-

ma, kdo bo zmagal. Tudi v svetovni vojni je odločalo njegovo časopisje, in sicer v našo korist, ker se je postavil proti Nemčiji in Avstriji. S toplimi besedami se je zavzel za trpečo Srbijo in njegovo časopisje je dvignilo na boj Anglijo in Ameriko. Bil je mož svetovnega pregleda. Leta 1921. je odšel na pot okoli sveta, ki nam kaže, kako so v vseh delih sveta čutili njegov vpliv. Njegova pot je trajala sedem mesecev. Potoval je preko Amerike, Zedinjenih držav in Kanade v Avstralijo, od tod na Japonsko in Kitajsko, čez Indokino in Indijo v Egipt in Palestino in od tam v Anglijo.

Na poti je posvetil posebno pozornost vprašanju Tihiga oceana, kjer raste spor med Zedinjenimi državami in Japonsko, ki ima vsako leto pet milijonov več prebivalstva, kar postaja zanj kritično. V Avstraliji in Novi Zelandiji se je pečal v vprašanjem novih naselbin. Kot Angleža ga je predvsem zanimalo vprašanje kolonij, zato se je razgovarjal z voditelji raznih verskih in političnih smertelj v Indiji, v Egiptu in v Arabiji. Važno je bilo zanj posebno palestinsko vprašanje, ker židovsko svetovno časopisje zahteva Palestino za žide, vključ temu, da jih je tam le 7000 v primeri s 700.000 mohamedanci in kristjani. Prinašamo par podatkov z njegovega potovanja, ki je bilo res kraljevsko.

16. julija 1921. — Northcliffe odhaja s svojo družbo iz Waterloo in se pelje v Southampton, kjer se vkrci v ladjo »Aquitania«, ki vozi v New York.

23. julija. — Prihod v New York. 26. julija sprejema v hotelu »Gotham« razne deputacije. 28. julija ga sprejme avdienci v Washingtonu predsednik Zedinjenih držav Harding v beli hiši in se z njim razgovarja dve uri. Iz Washingtona odhaja s svojo družbo čez Toronto na bregove Tihiga oceana.

5. avgusta. — V Vancouveru (Brit. Kolumbija) razpravlja N. v klubu o uspehih washingtonske konferencie. 7. avgusta odhaja iz Viktorije v Novi Zeland.

27. avgusta. — V Aucklandu je sprejet z veliko slavnostjo. Predsednik Francise Bella poudarja njegove zasluge za enotnost države.

3. septembra. — Iz Wellingtona odhaja N. v Sydney, kjer mu vlada 7. septembra priredi veliko slavnost. Drugi dan se udeleži seje parlamenta, najvišja čast, ki jo more država izkazati. Drugi dan sprejme deputacijo, ki mu predloži načrt, kako bi se uredilo milijon posestev za milijon naselnikov.

12. septembra. — V Melbourne je gost gen. guvernerja lorda Fosterja. Drugi dan priredi mesto pojedino njemu na čast in N. govori o važnosti Avstralije na washingtonski konferenci.

17. septembra se mu poklonijo zastopniki melbournskega časopisja.

23. septembra. — Po odhodu v Tasmanijo, kjer je gost guvernerja in morarice, se vrača v Melbourne na konferenco s avstralskim predsednikom in odide v Sydney, kjer stopi na ladjo »St. Albans«, ki odhaja na Manila.

našimi sodržavljani iz oddaljenih in celo še bližnjih krajev. Na lanske veliki sejem so prišli Srbi, ki so se čudili, da so videli na njem gotove domače izdelke, o katerih do takrat niso vedeli, da se izdelujejo v naši državi. Zato bo za vsakokratni uspeh ljubljanskega velikega sejma še dolgo časa merodajna udeležba iz domače države. V tem oziru bo ljubljanski vzorčni sejem vršil po svoji moči veliko nalogo v razvoju naše slabo razvite industrije, veleobrti in veletrgovine. V dogledni bodočnosti bo, kakor upamo, dobil ljubljanski veliki sejem res značaj mednarodnega vzorčnega sejma, tako da bo, kot običajno vzorčni sejm, računal v prvi vrsti na udeležbo inozemstva.

V zunanji gospodarski politiki je pomemben nepričakovani uspeh lanskega sejma precejšen korak h gospodarski osamosvojitvi. Tuje, ki računa na to, da bo stalno razpečeval svoje blago v naši državi, ne vidi rad takih prireditelj, ki pospešujejo domačo produkcijo. Ljubljanski vzorčni sejm bo važno sredstvo za gospodarsko osamosvojitve, ki bo tudi najtrdnjši temelj naši politični svobodi.

Največ razstavljalec na ljubljanskem sejm je iz Slovenije, mnogo iz ostalih delov države in nekaj tudi iz inozemstva. Krog razstavljalcev se je od lani mnogo povečal. Vred ugodne lege Ljubljane je pričakovati, da bo v nekaj letih zastopana na ljubljanskem velikem sejm vsa važnejša industrija naše države. Takrat bo tudi obisk iz inozemstva večji. Ker verujemo v napredek, upamo tudi v vedno večji uspeh ljubljanskega vzorčnega sejma. Uspehi ljubljanskih velikih sejmov bodo mnogo pripomogli k razvoju naše industrije, obrti in trgovine predvsem v naši ožji domovini Sloveniji. Z institucijo vsakoletnega vzorčnega sejma pa pridobi posebno Ljubljana — poleg gnetnega deleža — tudi svoj reprezentativni ugled in tradicijo.

Jo.

Zadnje priprave

Pesem dela je zadnja dva dneva šonela na obširnem prostoru ljubljanskega velikega sejma. Sto in sto kladirov je pribijalo in zabijalo in vmes so se čuli udarci sekir in žvenketanje žag, rožljanje verig in šum lopat, škripanje koles in vzkihi voznikov. Nad vsem pa so kostanji šumeli svojo ponosno pesem, ko so gledali novo mesto pod seboj. Delo je šlo urno od rok. Naši mojstri in njih delavci so podvojili svoje sile. Delalo se je noč in dan. Tu in tam je padalo, kar je bilo odveč in zraven so vstajale nove zgradbe. Dela je bilo še mnogo in videlo se je, da bo komaj vse pravčasno gotovo. Vse prostor je bil podoben velikemu mravljišču, kjer je vsak pri svojem delu: vse hiti sem ter tje, vse pleza, prenaša, stavi, gradi. Na eni strani je padala ograja vseokoliškega veselicega prostora in vstajala je nova na zapadni strani sejma. V četrtek opoldne so se že oglašili novi zvonovi z ubranimi glasovi, kot da bi oznanjali nove praznike.

Pogled na veliki sejem je veličasten. Zgradilo se je mnogo novih paviljonov, ki tvorijo pisano skupino v vsakovrstnih oblikah in barvah. S ceste so že dovažali prvo razstavno blago in inštalaterji so bili na delu, da čim lepše izvrše posamezne paviljone. Pleskarji so hiteli dopolnjevati še neizdelane napise.

Ko prehodite lanske del sejnišča, ki je v marsičem izpremenjeno, stopite pred veliki dreved, ki daje celemu prostoru posebno lepo ozračje. Za njim se dviga vrsta novih paviljonov, ki so posvečeni gostom v okrepčilo in zabavo. Tu se dviga s sivo kupolo prostorna restavracija in okoli

nje vinarne in kavarno. Povsod so se dovrševala zadnja dela. Dež je nekoliko motil delavce pri njih marljivem delu, v katerem se je videla odločna volja, da bi bili pravi čas gotovi. V vsej tej pisani množici se je kazala zavest, da hočemo pred svetom pokazati svojo zmožnost in spretnost in

Razna gospodarska vprašanja

Zavezniški dolgovi Zedinjenim državam

Svetovno gospodarstvo se nahaja v veliki krizi. Iz vseh industrijskih držav čujemo neprestano glasove o veliki stagnaciji, ki je zavladala po svetovni vojni. Kako velika in uničujoča je ta kriza, je razvidno najbolj iz dejstva, da je danes samo v glavnih industrijskih državah sveta nič manj nego 12 milijonov nezaposlenih. Od 1000 delavcev je v Nemčiji 16, na Holandskem 70, na Norveškem 160, v Angliji 165, v Belgiji 140, na Danskem 250, v Švici in na Švedskem po 340 nezaposlenih. V Zedinjenih državah samih je 6 do 7 milijonov nezaposlenih delavcev. Ako bi k tem številkam prišteli še število nezaposlenih v malih državah, tedaj bi dobili naravnost ogromno število.

Gospodarsko krizo v evropskih državah pa so poleg nešteti vzrokov povzročili v znatni meri tudi dolgovi, ki jih dolgujejo evropske države Ameriki.

Višina dolgov z obrestmi vred je znašala do julija 1921. l.:

	Dolgovi iz svetovne vojne v tisočih dolarjev	Skupni dolgovi
Armenija	—	11.960
Avstrija	—	24.056
Belgija	347.892	409.280
Čehoslovaška	51.255	97.180
Estonija	—	13.999
Finska	—	8.282
Francija	2.950.763	3.637.763
Anglija	4.166.318	4.573.318
Madžarska	—	1.686
Grčija	15.000	15.000
Italija	1.648.034	1.809.034
Kuba	9.026	9.026
Letska	—	5.132
Liberija	26	26
Litavska	—	4.982
Poljska	—	135.662
Rumunija	23.206	38.629
Rusija	187.730	211.601
Jugoslavija	26.175	54.653
Skupaj	9.435.225	11.084.768

Kdaj bodo navedene države v stanu vrniti ta ogromna posojila, je seveda težko vprašanje pri današnjih težavnih gospodarskih razmerah. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da bo Anglija prva, ki bo kos tej svoji dolžnosti. Vpoštevati pa moramo še sledeče okoliščine: Anglija je ob vstopu Zedinjenih držav v svetovno vojno najela v Ameriki brezobrestno posojilo v znesku 4.277.000.000 dolarjev, istočasno pa je Anglija posodila svojim zaveznikom 879.000.000 funt. šterlingov. Amerika, ki je bila naprošena, da naj omenjeni znesek posodi na račun vseh zaveznikov, je ta predlog odklonila in izjavila, da izroči posojilo direktno samo Angliji, tako da je Anglija takorekoč kot porok napravila tako ogromne dolge. Če pa bo Amerika vztrajala pri svoji zahtevi, da ji vrne Anglija skoro polovico evropskih dolgov, tedaj bo imela ta zahteva za ekonomski položaj Evrope težke posledice. Dejstvo pa je, da je Amerika z materijelno podporo, Evropa pa s človeškimi žrtvami priborila zmago skupni stvari in zato bi bilo pričakovati, da bo Amerika svoje zahteve omilila. Danes stoji Amerika napram svojim evropskim zaveznikom v istem razmerju kakor zavezniki napram nemškimi reparacijskim plačili.

landske uprave. 8. decembra odhaja iz Singapura v Saigon, da bi spoznal razmere v francoski Indokiniji in v Slamu.

15. decembra. — N. se sreča z generalom Joffrom, ki tudi potuje okoli sveta, in napravi v spremstvu guvernerja francoskega Indokina izlet k anglejskim razvalinam, ki spadajo med najslavnejše spomenike na svetu. Naslednji teden potuje skupno z Joffrom po Indokiniji in Siamu, kjer obdružuje visoko kulturo teh krajev, ki so Evropi skoraj neznan.

21. decembra. — V Bangkoku, glavnem mestu siamskem, sta Northcliffe in general Joffe gosta siamskega kralja, ki jima določi stanovanje v kraljevski palači v Samsenu. V vlaku praznuje svetli večer z britanskimi residentimi in se odpelje na Ceylon.

2. januarja 1922. — V Kolumbu na Ceylonu se razgovarja z angleškimi žurnalisti in jih opozarja, da Nemčija izdaja visoke vsote za propagando na Daljnem vzhodu, ki jo vrši z dobrimi poročili, s filmi in časopisi. Udeležni se raznih sportskih prireditelj in po petih dneh odhaja v Madras.

13. januarja. — Prihod v Delfhi, kjer je gost podkralja lorda Readinga. 20. januarja je že v Bombayju, kjer se posvetuje z angleškimi in indijskimi voditelji in mohamedanci, ki se pritožujejo nad britansko politiko v Turčiji in zahtevajo, da naj bo sultan glavni islam.

30. januarja. — Lord Altemby, vrhovni komisar Egipta, sprejme N. v Kairi. N. izjavlja, da je situacija Egipta podob-

na tem pridobiti dobro ime slovenski podjetnosti.

Tudi okoli sejnišča se je delalo s pripravi. Razni gugalničarji in obilničarji so postavljali svoja podjetja. V hotelu Tivoli so prirejali oder za malo gledališče, ki naj nudi v »deveti deželi« zabave gostom in domačinom.

Pri tem problemu nastane za evropske države vevlačno vprašanje. Ali naj dolžniki zvišajo svojo industrijsko produkcijo in poplačajo svoje dolgeve z različnimi produkti, ne da bi pri tem upnik uničil svojo gospodarsko organizacijo? Leta 1920. je uvozila Amerika skoro za 77 milijonov funtov šterlingov blaga iz Anglije, toda takoj se je oglašil ameriški fabrikant in se vprašal, kam naj izvozi svoje produkte, kam naj nudi ameriški poljedelec svojo pšenico in volno? Pozabiti se tudi ne sme, da se je ameriški, za časa vojne v Evropi investirani kapital uporabil v same neproduktivne svrhe. Ako bi Amerika vztrajala pri svojih zahtevah in jih skušala uveljaviti, bi spravila Evropo v podoben položaj, kot so spravile reparacije Nemčiji. Podoba je, da se Amerika zaveda, kakšne posledice bi to imele, in da ne računa na polno poravnane dolgov. Z uničenjem Evrope bi Ameriki ne bilo pomagano ker bi obenem izgubila svoje važne zunanje trge,

Poslovne tajnosti

(iz gospodarskih krogov.)

Poslovna tajnost je bila do poslednjega časa sveta stvar vsakemu denarnemu in trgovskemu zavodu. Kakšen boj so vodile vse te organizacije proti poizkusom raznih davčnih reform, da bi se zastopnikom finančnih oblasti tudi v najzaupnejši obliki dovolil vpogled v poslovne knjige! Posebno denarni zavodi so se tega branili in pri tem poudarjali, da bi izgubili vso klijentelo, če bi ta klijentela morala računati samo z možnostjo, da se poslovna tajnost izda. Prva posledica bi bila tezaeviranje. Pri bankah je bila najhujša dolžnost molčečnost uradništva, in če je vodstvo banke doznalo, da je kak uradnik zlorabil zaupanje, ga je postavilo brez usmiljenja na cesto.

Danes je pri nas drugače. Pred par meseci je začela uprava »Jadranske banke« z novo prakso. Objavila je v časopisih cele račune in iz drugih računov posamezne stavke in na to še dostavila zlobna sumničenja. Nič je ni oviralo, da je kršena poslovna tajnost in da je z ugledom ene banke zaupanje v denarne zavode sploh začelo padati.

Te dni smo zopet čitali članke, nedvomno izhajajoče od uprave »Jadranske banke«, ki razkrivajo poslovne tajnosti iz njenih knjig. Leta 1920. je »Jadranska banka« s kričevitimi inserati vabila na subskripcijo 30.000 delnic Trboveljske premogokopne družbe. Vsak jugoslovenski državljan se je lahko udeležil te subskripcije, pri kateri gotovo »Jadranska banka« ni ostala brez zaslužka. Sedaj po dveh letih mora računati s tem, da ista banka objavi, koliko in kdo je kupil. Nikjer ni bilo zabranjeno, da se delnice prodajo. Vključ temu ista banka očita onim, ki je delnice prodala (namreč Zadrugi gospodarski banki itd.), da so jih prodali naprej.

To postopanje »Jadranske banke« je sposobno, da našim denarnim zavodom vzame še oni ugled, ki ga imajo. Kdor bo hotel izvršiti kako transakcijo, bo moral pač iti v Beograd ali celo na Dunaj ali v Trst, sicer bi bil v nevarnosti, da kmalu kakšen Kamenarović objavi njegove posle, ker ni slučajno prista njegove klike. V zgodovini našega denarstva je postopanje »Jadranske banke« pač edino. Kritizirati se more v slučaju izprememb v upravi delovanje prejšnje uprave, politiki

morejo napadati vlado, ker ni zahtevala zapore 30.000 delnic Trboveljske premogokopne družbe, a noben čifut ne bi stavljal sam svojega lastnega zavoda na sramotni oder z izdajanjem poslovnih tajnosti.

O Kamenaroviću kot ravnatelju bančnega zavoda so že zdavnaj v vseh gospodarskih krogih sklenjeni računi. Pameten bančni ravnatelj se ne meša v dnevno politiko, ne kupuje političnih listov in ne piše političnih žaljkov.

Čudimo se pa upravnemu svetu »Jadranske banke«, pred vsem gospodarskim Stipanovičem in Knezu. Posebno važna je uloga g. Kneza, ki je kot podpredsednik »Jadranske banke« v Ljubljani vedno prisoten in zaradi tega neposredno za vsak korak svoje banke odgovoren. Ali bi želel gospod Knez, da bi se tudi njegove poslovne tajnosti objavljale v časopisih, ali bi n. pr. bil zadovoljen, če bi »Jadranska banka« ali »Kmečka posojilnica« objavljala njegove račune, n. pr. koliko je bil nekdanji dolžan enemu ali drugemu zavodu in s kakšnimi dobički je prodal?

Proti najnovejši praksi, ki se uvaža pod predsedništvom dosedanjega predsednika Trgovske in obrtniške zbornice v poslovanje denarnih zavodov, se v gospodarskih krogih dviga odločen odpor. Bolj in bolj se izkazuje vsa akcija »Jadranske banke« kot osebno maščevanje, za katero širši krogi ne morejo imeti zanimanja. Dovolj časa se je to trpelo in čakalo, da uprava sama uvidi, da Kamenarović uprugač lastni zavod, poleg tega pa sploh ugled denarnih zavodov v Sloveniji. Naj pijejo časopisi s plačanimi inserati in članki, kar hočejo, slovenski gospodarski krogi pa se morajo solidarnoupretitakšnim škodljivcem celokupnega gospodarstva.

Tržna poročila

Žitni trg. Iz Zagreba poročajo z dne 31. avgusta: Cene v krogah po 100 kg postavno baška in vojvodinska postaja notirajo: pšenica (okoli 76 kg) 1750, ruмена koroza 1500, rž (71 kg) 1600, ječmen za pivovarne 1700, za krmo 1400, oves 1300, bosanski oves 1240, pisani fižol 1400, beli 1500, moka št. 0 2800, št. 2 2700, št. 4 2600, št. 2400, za krmo 1200, otrobi 950 — 1000. Tendence nespremenjene.

Produktna borza v Novem Sadu (dne 30. avgusta): pšenica baška 440 — 450, banatska 435, ječmen (65 — 66 kg) 387,50 — 390, oves 325, koroza baška 381,25 — 382,50, banatska 370 — 371,25, fižol 395 — 400, moka št. 0 645 — 654,25, št. 2 620, št. 6 564 Din.

Drobne vesti

— Naš izvoz v I. četrtletju 1922. Vrednost izvoza iz naše države v I. četrtletju 1922 znaša okoli 722 milijonov dinarjev proti 570 milijonom Din v istem času lanskega leta. V Čehoslovaško se je izvozilo za 475 milijonov Din blaga, to je 55 odst. vsega izvoza, proti 20 milijonom Din, oziroma 35 odst. v istem času lanskega leta.

Zgodovinska razstava našega slikarstva

Zgodovinska razstava slovenskega slikarstva bo brezdvomno vzbudila vseobčo pozornost. Zahvaliti moramo odbor za vselej, da je s svojo vedaščno podporo omogočil Narodni Galeriji tako zanimivo kulturno delo.

Ko potujejo po slovenski domovini, ima pač priliko, da si ogleda tuintam kako sliko domačega umetnika, toda marsikaj se prikriva radovednim očem, ker je veliko slik težko dostopnih. Tudi nima nikjer prilike, da bi primerjal slike med seboj, če izvzamemo morda ljubljanski muzej. V imenovani razstavi pa si lahko ogleda ves razvoj našega slikarstva zadnjih 400 let, veliko dalje pač ne segajo več razstavljena dela.

Pri najstarejših slikah žal ne moremo dognati slikarjev. Daniti se začne šele v Hrenovici dobi, toda tudi slike iz te dobe so še redko signirane. Slika sv. Uršule, ki je najbrž najstarejša slika na razstavi, ima signaturo G. B. F. 1627. P. bo pomenilo najbrže fecit (napravil), dočim za G. in B. se ni bilo mogoče izslediti imena slikarja, ki bi se tako pisal.

Imena slikarjev moremo navajati šele iz zadnje polovice XVII. veka. Na razstavi je zastopan n. pr. Janez Fr. Gladič, ki je umrl 28 let star in čigar smrt pomiluje že Valjavoz, dalje Francišek Karel Remb, Radovičičan, ki je slikal okrog 1674. in se pozneje preselil na Dunaj, kjer je postal vodja Liechtensteinove galerije. Na meji med XVII. in XVIII. stoletjem je deloval v Ljubljani Janez Rainbalt, temu pa sledi naši najboljši slikarji XVIII. veka: Valentin Mencinger (Metzinger), ki je živel od 1702. do 1769., Franc Jelovšek (1700 do 1764), Fortunat Bergant (Wergant, 1720 do 1769) in Anton Čebel (Zebey, 1720 do 1776). Mencinger je bil gotovo najmarljivejši in najplodovitejši od vseh: naslikal je nad štiristo slik, vsaj toliko nam jih je še ohranjenih. Vse očitujejo precejšnje koloristično čut. Na razstavi je ta slikar dobro zastopan in označen. Jelovšek je bil freskant, olinatih slik poznamo od njega le malo, toda tiste so čudovito lepe. Po mnenju mnogih je najlepša slika na razstavi njegova sv. Družina, ki je res čudovita religiozna umetnina, da malo takih.

prvem mestu Italija s 30 odst., potem su lanskega leta. Med odjemalci je na Avstrija s 23 odst. in Nemčija s 11 odst. Pretečeno leto je bilo obratno. Na prvem mestu je bila Avstrija z 42 odst., Nemčija z 18 odst., Italija s 17 odst. Kar se tiče vrednosti izvoženega blaga, je bila v prvem četrtletju 1922 na prvem mestu živa in zaklana živina s 115 milijoni, potem stavbni les s 73 milijoni in suhe češnje s 64 milijoni Din.

— Zbirni promet — poštni paketi iz inozemstva. Pisejo nam: Z ozirom na to, da se poštni paketi dnevno kupijo pri poštah carinskih eksporturah in da isti ležijo cele mesece neocarinjani, je kr. dvorna špedicija »Orient«, d. d. v Mariboru uvedla stalni zbirni promet ter organizirala zbiranje poštinih paketov v inozemstvu potom svojih zvez in sicer: Na Dunaju IV., Favoritenplatz 3, potem tvrde Avgust Dworschak, med. sped.; v Pragi I., Rybna ulica 18, potem Čehoslovavije, d. d. med. sped.; v Berlinu N. W. 5 potom »Allgemeine Transportgesellschaft« m. b. H.; v Trstu S. Lazzaro 14, potom »Frattelli Gondrand« med. sped. — Zbirni vagoni se opremijo brez vsake zakašnjava. Potrebno je, da si vsak trgovec pravčasno prikrbi izpričevalo o izvoru blaga, račune potrjene od pristojne trgovinske zbornice in odobrenje za nabavo deviz. Vse te listine je vpsolati na naslov »Orient«, d. d. v Mariboru, ki po skrbi, da se paketi avtomatično potom glavne carinarnice ocarinijo in se po izvršeni manipulaciji potom pošte odpremiijo naslovniku. Vsa tozadevna pojasnila se dajejo od družbe trgovcem brezplačno.

— Pokrajinska razstava živine v Zagrebu (17. do 19. septembra), katero prireja Hrvatsko gospodarsko društvo v Zagrebu kot pripravo za veliko gospodarsko razstavo leta 1924, bo nameščena v Maksimiru. Prijave za razstavo so tako mnogoštevne, da se bodo vsled premalega prostora nadaljnje prijave vstopale le v izjemnih slučajih.

— Žetev v Bosni in Hercegovini nepovoljna. Iz raznih krajev Bosne, Hercegovine in Črne gore prihajajo poročila, da je letošnja žetev v teh pokrajinah zelo nepovoljna. Žito je uničila suša; namesto 20 se je pridelalo na enaki površini komaj 8 do 10 kvintalov. Slično je s koroza. Pomoč je nujno potrebna.

— Češko-srbsko podjetje. V Varvarini se osnuje delniška družba za zgradbo mlina in žage s sodelovanjem češkega kapitala. Ministrstvo trgovine in industrije je pravila že odobrilo. Administrativno vodstvo tega podjetja bo v rokah Čehov. Delniška glavnica znaša 6 milijonov Din. Med ustanovitelji je tudi podstarosta Č. O. S. g. Štepanek.

— Svoboden izvoz in uvoz poštinih znamk. Ministrstvo za pošte in brojave je odobrilo svoboden izvoz in uvoz poštinih znamk. To velja za uporabljene in neuporabljene znamke.

— Obtok bankovcev v Madžarski se je povišal po izkazu dne 23. avgusta za 1.918.606.149 na 43.934.845.799 madžarskih kron.

Kulturni pregled

Zgodovinska razstava našega slikarstva

Zgodovinska razstava slovenskega slikarstva bo brezdvomno vzbudila vseobčo pozornost. Zahvaliti moramo odbor za vselej, da je s svojo vedaščno podporo omogočil Narodni Galeriji tako zanimivo kulturno delo.

Ko potujejo po slovenski domovini, ima pač priliko, da si ogleda tuintam kako sliko domačega umetnika, toda marsikaj se prikriva radovednim očem, ker je veliko slik težko dostopnih. Tudi nima nikjer prilike, da bi primerjal slike med seboj, če izvzamemo morda ljubljanski muzej. V imenovani razstavi pa si lahko ogleda ves razvoj našega slikarstva zadnjih 400 let, veliko dalje pač ne segajo več razstavljena dela.

Pri najstarejših slikah žal ne moremo dognati slikarjev. Daniti se začne šele v Hrenovici dobi, toda tudi slike iz te dobe so še redko signirane. Slika sv. Uršule, ki je najbrž najstarejša slika na razstavi, ima signaturo G. B. F. 1627. P. bo pomenilo najbrže fecit (napravil), dočim za G. in B. se ni bilo mogoče izslediti imena slikarja, ki bi se tako pisal.

Imena slikarjev moremo navajati šele iz zadnje polovice XVII. veka. Na razstavi je zastopan n. pr. Janez Fr. Gladič, ki je umrl 28 let star in čigar smrt pomiluje že Valjavoz, dalje Francišek Karel Remb, Radovičičan, ki je slikal okrog 1674. in se pozneje preselil na Dunaj, kjer je postal vodja Liechtensteinove galerije. Na meji med XVII. in XVIII. stoletjem je deloval v Ljubljani Janez Rainbalt, temu pa sledi naši najboljši slikarji XVIII. veka: Valentin Mencinger (Metzinger), ki je živel od 1702. do 1769., Franc Jelovšek (1700 do 1764), Fortunat Bergant (Wergant, 1720 do 1769) in Anton Čebel (Zebey, 1720 do 1776). Mencinger je bil gotovo najmarljivejši in najplodovitejši od vseh: naslikal je nad štiristo slik, vsaj toliko nam jih je še ohranjenih. Vse očitujejo precejšnje koloristično čut. Na razstavi je ta slikar dobro zastopan in označen. Jelovšek je bil freskant, olinatih slik poznamo od njega le malo, toda tiste so čudovito lepe. Po mnenju mnogih je najlepša slika na razstavi njegova sv. Družina, ki je res čudovita religiozna umetnina, da malo takih.

Berganta so šele pred kratkim odkrili. To je umetnik dobrovoljček, vsekakor eden izmed silnih talentov velikega okusa. Čebel je bil Gorican, dober kompozist in spreten risar, občinstvu je vedno zelo ugal. Obadva, Čebel in Bergant, sta na razstavi izborna zastopana in dobro karakterizirana.

Vojne ob času Marije Terezije in Jožefa II. so zelo neugodno vplivale na razvoj umetnosti. Zato štejemo tiste čase v Ljubljani le dva bolj znana slikarja: gluho-nemega Janeza Potočnika (1752—1834), ki si je s svojim slikanjem pošteno služil svoj kruh, in Andreja Herreina, ki je bil učitelj risanja na ljubljanski normalni, sploh dober risar, ki je živel od 1739. do 1817.

Potem je zacvetelo slikarstvo v Kranju. Tam je vzgojil slikar Marko Layer tri sinove, od katerih je najbolj znan Leopold (1751—1828), čigar plodovitosti se moramo naravnost čuditi, pa tudi njegovi spretnosti in urnosti. Kaj bi bil ta umetnik dosegel v ugodnejših razmerah! Imel je celo vrsto učencev in posnemalcev, tako Jošipa Egarterja, Gorčnika, Blizaka (Wissiak), Goetza ter Antona Hayneja. V Ljubljani so sredi XIX. veka marljivo delali znani Matej Langus, čigar portreti spadajo v dobo Biedermeyerja in ki so na razstavi vidni v večji množini, dalje vitez Kurz pl. Goldenstein, Peter Kühn in drugi. Langus in Goldenstein sta bila tudi dobra freskanta. Malo časa sta živela v Ljubljani slikarja Czetinovič in Miskovič. Kot pokrajinarja sta tedaj slovela Anton Karinger in Korošec Marko Pernhart. Velik vpliv pa je imel na poznejše generacije slikar Janez Wolf (1829—1884), pri katerem so se učili bratje Subić, Simon Ogrin, Ludvik Grlic in Miroslav Tomc, ti pa so dobili za naslednike naše moderne, katerim je dala streho Narodna Galerija v Kresiji, kjer so izvrstno označeni.

Zgodovinska razstava je prva prireditelj te vrste med Slovenci. Gotovo noben naš inteligent ne bo zamudil prilike, da si ogleda početke naše umetnosti. Razstava ima ogromen kulturni pomen. Šele sedaj bo mogoče postaviti temelje naši umetnostnozgodovinski znanosti, ko je zbran material. Razstava se otvori ob začetku vselej in bo trajala do 12. septembra, torej le kratek čas. Zato pohitimo!

Ljubezen na počitnicah

Roman

I.

Vrnivši se v hotel, je gospa Tuska še enkrat preštela svoj denar. Imela je še celih štiri sto rubljev, saj se je v Krakovu trudila, da ni kupila ničesar, kar ni bilo zanjo in za Pito neobhodno.

Tri klobuke, dva solnčnika, štiri metre aplikacij, nekaj parov belih in sivih čevljev (teh karlovarskih), za katere bi bila plačala v Varšavi trikrat, štirikrat toliko...

Zato pa — niti ona, niti Pita že dva dni nista obedovali. Pili sta kavo, jedli kolače in šunko, ki sta jo prinašali skrivaj pod pelerinami v hotel.

Predvsem treba štediti! — Tuska je prenašala celo predrznosti sobarice, ki je prestala nazivati jo »jasno gospo«, odkar je našla tik umivalnika ostanke šunke, zavite v papir. Tudi ta udarec je Tuska prestala s heroizmom.

Zdaj se je sklanjala skozi okno in poslušala otočne melodije zvonjenja na Marijini cerkvi. Toda le delala se je tako, kakor bi jo to zanimalo. V resnici je trpela zaradi nesposobnosti nadute hotelske uslužbenke, in iz ogorčenja nad tem dejstvom je poglaj, kakor vselej ob enakih prilikah, v njenem srcu srč na — moža.

— Zaradi njega moram trpeti — je razmišljala — zaradi njega moram skopariti ter imam premalo denarja!

Pita je spala. Najedla se je bila sladkarij.

Okoli nje se je kupčila razrita odeja in cela masa krasnih, kakor zrelo žito zlatih las.

Tuska je stopila k speči hčerki in jo mehanično odela.

— Vedno se razkriva! je pomislila z nekako jezo.

Vrnila se je k oknu ter zrla po velikem trgu, na katerem se je dvigala v prtiličju jasno razsvetljena tržnica. Zdela se je kakor velik mavzolej, obdana z gredo svetlih tulipanov. In dalje po cesti so se dvigali šopki žoltnih svetiljk, ki so jih trgale brutalne črte belih, oslepljujočih obločnic. Po hodnikih se je črnilo mravišče ljudi in so polzeli tramvaji na vse strani.

Ostri odmevi zvončkov je dražil nerve. Vsi ti izrazi življenja pa so širili vendarle občutje puščobe, dolgočasje in sive melode.

Tuska je uprla svoje oči v svetle bukete lamp in iznova mehanično preštevala svojo imovino.

— Štiri sto rubljev, to je petsto goldinarjev...

A takoj se jej je vsilila misel ostrina nemila.

— Kje sem pa pustila že okoli sto rubljev? Začela je napenjati svoj spomin, kako je izdajala denar. — Morali so mi ga urkasti, ali kaj! Toda polagoma se je umirila. — Ne, ne, saj se ujema! — In seštevala je in končno naračunala še višjo številko izdanega denarja.

— To bo lepo, če pojde tako dalje! Preden dospem do Zakopanega, ne bom imela niti centa več.

Iznova se je je lotila jeza na moža. — Zaradi njega se moram trpiti in si uničevati živce!

Zabolele so jo noge in morala je sesti na stol v zaobljeni okna. Naslonila se je na komolec, ki je gledal iz modre flanelaste matineje, ter strmela predse. Toda videla ni več svetiljk in ni primerjala več njih svetlobe z razsvetljavo na ulicah varšavskih.

Nehote pa se zamislila v potekanje svojega dolgočasno enoličnega življenja tam v Warecki ulici v drugem nadstropju. V tistem malem stanovanju so živeli kakor drug pred drugim skriti, nezaupni, nerazumevali se in vsak zase v svoje misli pogreznjeni. Niti otroci se niso preveč izdajali in niti v najprisrčnejših hipih niso mogli biti povsem odkriti. Ali je izviralo to iz matere ali iz očeta, tega ni mogel dognati nihče, saj sta si bila tako slična, in njuna moralnost povsem identična. Njih najlepša soba je bil pust »salon«, poln palm in fikusov, v katerem pa ni ostajal nihče; hodili so tiho drug mimo drugega ter imeli drug za drugega le trpek nasmeš. In če so sedeli pri skupnem obedu, so govorili o stvarih, ki o njih ni vedela njih duša ničesar...

Pred Tuskinimi očmi je stal njen mož — oni ubogi, plešavi možiček — drobn, neznači, vjudni, ki je zavzemal v hiši in v življenju tako malo prostora. Že nekaj let ga ni videla več pred seboj; vedno jej je stal le na strani, celo v hipih zblivanja. Niti spomnila se ni, da bi se kdaj ozirala nanj, in šele v trenutku, ko je odpotovala, je pogledala nanj pozorno.

Stal je na kolodvorskem peronu v svojem zelenkastem oguljenem plašču. Pritekel je iz pisarne, da je mogel spremeni njo in Pito. In opazila je, da je čudno oslabil in postaran.

— Le okrepi se in paš nase! je govoril k njej, ki se je naslonila na okno vagonovo. Glas mu je bil medel, ohripel. Gledal je nanjo z motnimi, z vraskami obrobjenimi očmi, a zdelo se je, kakor bi je ne videl. — In piši!

Tudi ona mu je hotela kaj reči, kaj pristrčnega, toda domislila si ni nič umestnega.

— Ako bi hrana — je začela — v restavraciji ne bila dobra, potem —

On pa se je motno nasmešnil. — Ah, ne, — je dejal malomarno; — kuharici ne dovolim oditi, dokler ne pošljem dečkov v Kalinowko. Dotlej bodo jedli doma. Potem pa ostane itak le še par tednov.

— Jaz ne govorim o dečkih, nego o tebi...

Pogledal jo je nekoliko začuden in se hipce vjudno nasmešnil, kakor prisiljen ter je naklonil glavo:

— Hvala ti — ne skrbi zame! Jaz imam zdrav želodec.

Mimo je prišel deček, ki je nosil ilustrirane časopise.

— Ali naj kupim? je vprašal. V tem trenutku se je pojavila Pita. — Morda si želi Pita pomaranč? je vprašal Zebrowski.

— Hvala, papaček!

Toda on je poklical prodajalca in izbral dve veliki, zelo rumeni pomaranči. — Izvoli, dete! je dejal in ju pomolil k okencu, v katerem se je belil kakor v okvirju Pitin obrazek.

Pita je smatrala za dostojno, da se brani:

— Ne... ne... hvala!

Gospa Tuska pa je posredovala:

— Ali, dete moje, vzemi vendar, ko je papa tako dober!

Po teh vjudnostih, ki so obitelj izčrpale, so vsi onemeli ter si niso imeli za slovo ničesar več povedati.

Gospa Tuska je mislila na to, da je storila napako, ker si na potovanje ni vzela lepše obleke. Dame, ki so stopale v vozove, so bile oblečene v nove in elegantne toalete. Sklenila je, da si nakupi v Krakovu na poti čez Chabowko v Zakopane obleko elegantno, a ceneje.

Molk je trajal dalje. Vidno se je vsakdo izmed trojice v tem hipu pogrezal v svoj poseben svet. Nagel pisk se je zateglo razlegel po zraku — duri vagonov so se urno zapirale, nekdo je tekkel ob drugi strani vlaka in klical z ohripelim glasom:

— Gremo?

— Da!

Verige so zarožljale, vagoni so se zganili.

Pita, Tuska in Zebrowski so se nasmešili, vsi na isti način: blede, vjudno.

— Zdravstvujta!

— Poljubi dečke!

— Da — da!...

Tuska je iztegnila roko. Zebrowski jo je stisnil in zamahnil Piti s klobukom. Ljubeznivost cele rodbine se je stopnjevala znatno in vidno niso hoteli ostati v prijaznosti drug drugemu ničesar dolžni.

Vlak se je začel hropeč in grmeč pomikati hitreje. Zebrowski je stal na peronu ter se vedno enako smehljajoč klanjal za odbegajočimi vozovi.

Dvoje otroških ročic mu je odzdravljalo, pojavila se je ženina roka v širokem rokavu in sivi volneni bluzi, dokler ni izginilo vse.

Zebrowski se je prenehal smehljati; zdelo se je, da je ta svoj navidezni smeh kakor masko snel z obraza in ga spravil v svoj duševni žep...

In okrenil se je ter odšel z mehničnim, brezmiselnim korakom s perona.

Istočasno je gospa Tuska zavzela prostor v predelu II. razreda. Nasproti nje je sedla Pita, a način tega sedenja, elegantnega, togega, drvenega, je bil prava pesem »dobro vzgojene deklice«. Vzela je iz žepa svojega plaščka čist robček, si ga razgrnila preko kolena ter začela z belimi prstki lupiti pomarančo.

Gospa Tuska je opazovala hčerko: — Komu je podobna? Oči so moje... Ali ta njen nasmeš je čisto očetov!

II.

Tudi zdaj, ko je Tuska sedela v hotelski sobi in je Pita spala, je razmišljala o svojem možu in njegovem plašču.

— Ah, naj dela, kar hoče!

Omožila se je brez dote; imela je le solidno hišno opravo; toda on je vedel, da jemlje dekle iz dobre hiše in da se mora pobrigati za to, da bo imela, česar je vajena. Res se je pobrigal, a to se jej je zdelo čisto naravno. Saj se je trudila nasprotno tudi ona, biti dobra žena in dobra mati. Prijaznost mu je poplačevala s prijaznostjo; njun svet, notranji in zunanji, je bil v redu.

Dvanajst let je bila skrbna in marljiva ter je storila vse, da bi se brez povoda ne kalil mir in ne rušila harmonija. Zato se je ponosno čutila »stražnikom domačega ognjišča«. A

včasih se jej je ob zalivanju palni fikusov in rododendrov vendarle zazdelo, da je v duši nemirno, kakor bi zrla na slabo igrano komedijo v visoke galerije.

— Ej, saj živimo vsi zadovoljno; je razmišljala zdaj ironično. Imamo vse, kar treba... in delamo svojo dolžnost... Jaz se trigam za Pito, francosčino, — on za matematiko dečkov.

Sklenila se je in zaprla okno. Nato je šla k mizi in začela ogledovati nakupljene aplikacije. Prestrašila se je pri luči so bile videti slabše nego podnevi.

— Zopet so me osleparili! si je dejala togotna.

Bila je pač njena manija, da se je čutila vedno okradeno in ogoljufano. Hipoma je poslušnila.

V sosednji sobi se je govorilo glasno. Dasi so bile duri zastavljene z omaro, so prodirali glasovi, glasni in glasnejši, skozi špranje svobodno kakor skozi rešeto. Čula sta se dva glasa — moški in ženski.

Poslednji je bil močnejši, včasih pretrogan s karakterističnim smrkanjem — naznanjevalcem plohe. Moški glas je bil miren, samozavesten, mlad, lomeč se še v nizkih tonih menjajočega se tenorja. Ta glas pa je izdajal že ustaljen in neomahljiv značaj.

— No, torej... a kaj naj bo z otrokom? je vprašal glas ženski.

— Kaj naj bo? — Človek postane odgovoril moški.

— Ona večkrat vprašuje po papučku. Kaj naj jej odgovorim?

— Povej jej, da je papa odšel v Ameriko po doto zanjo!

— Ah, ne... to ni mogoče. Ona je tako razumna, tako zvrta.

— No... nič čudnega.

Ženska se je zasmejala. Nato: — Moja hčerka!

In dolg molk... Poslednji vozovi cestne železnice so rušili s prodirajočim, satanskim žvižganjem.

— Ali je nočeš videti? je vprašala bojazljivo ženska.

— Gotovo. Kakor hitro mi bo mogoče, pridem.

— Oh, tako govoriš že tri leta.

— No — nerodno je. Ampak jaz nisem gospod svoje volje. Saj ti ni bilo treba oditi odtod.

— Da ni bilo treba? Morala sem!

— Eh!...

(Dalje prihodnjik.)

Karl Prelog

trgovina s suhancem in bombažem ter drobnina na debelo

Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 11.

Dunajski mednarodni semenj

od 10. do 18. septembra 1922.

Najugodnejša nakupna priložnost za vse stroke.

4000 razstavljalcev iz tu- in inozemstva

Oddelek za sirovine in polizdelke,

Razgled v stavbarstvu.

Vsa pojasnila izdaje

Wiener Messe A.-G., Wien VII., Messepalast, in častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijsko zastopstvo, Turjaski trg 4.

Na paviljon F št. 152

se opozarja slavno občinstvo. Razstavljeni so razni novi modeli, otroški vozčki, dvokolesa, motorji, šivalni stroji, vsakovrstni deli in pnevmatika. Cene nizke. Ceniki franco. — „Tribuna“ tovarna dvokoles in otroških vozčkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica 1. 2882

Spretnega kontorista ali kontoristinjo

sprejme takoj Tovarna slamatih tulcev na Strnišču. Pismene ponudbe z prepisi izpričeval na Franc Cuček, vinotrzec v Ptuj. 2884

Andrej Oset

trgovina sena, slame, drv, ovsa, koruze, sadja in drugih deželnih pridelkov. 2776

Brzjavni naslov: Andrej Oset, Maribor. Telef. 88.

SVILA

modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače najceneje

pri A. Šinkovic nasl. K. SOSS 43/III

Ljubljana, Mestni trg 19.

Paviljon G 214 avtomobili

Austro-Daimler M. A. G. Puchwerke A. G.

Generala reprezentanca

LJUBLJANA, Gledališka ulica 2.

Avtomobili:

Austro-Daimler: 6 cilindrski 17/60 PS. z zaprto in odprto karoserijo. Mali avto 15 HP. sloviti „Sascha“, ki je bil v 16 svetovnih tekmah prvi zmagovalac.

Puchwerke: tipa VIII. 14/38 P. S. 2856

Najnovejša angleška moška in damska kolesa. Puchovo motorno oralo „Excelsior“ 35/40 PS., motorne poljske železnice in motorni poljski agregati.

Konzervna tovarna na Vrhniki.

Največja in edina konzervna tovarna v Jugoslaviji.

Priporoča vsakovrstne konzerve in mesne izdelke po dnevnih cenah.

Ceniki na razpolago. Brzjavni: „TOVACO“ Vrhnika.

Paviljon na velesejmu. 2890

Brzjavni naslov: Orientsped

Kr. dvorna specijacija

Brzjavni naslov: Orientsped

„ORIENT“

mednarodna trgovsko-specijacijska in skladiščna delniška družba

v Mariboru.

Mednarodni specijacijski konzern.

2898

Od domačih trgovcev in industrijcev ustanovljeno podjetje.

Podružnice: Ljubljana, Sodna ulica št. 3. Telefon št. 463. Beograd, Zagreb, Jesenice, Rakek, Split, Osijek, Subotica, Novi Sad.

Mednarodna specijacija. Carinsko posredništvo. Vskladiščenje blaga. Prevoz blaga s tovornimi avtomobili. Revizija tovornih listov. Zbirni promet med Jugoslavijo, Dunajem, Prago, Berlinom in Trstom. Zbiranje poštnih paketov v vseh večjih trg. centrih Evrope, Svetovne zveze!

Ljubljanski sajam

Ljubljanski sajam

Industrijski paviljon, mjesto br. 386.

2926

Umetnost v Rusiji

Boljševiški revoluciji očitajo, pravi Friderik Schottthoefer v svoji knjigi o ruski umetnosti, da je uradna protektorica futurizma in kubizma. Gotovo so se prve proletarske zmage gibale na umetniškem polju v najmodernejših izraznih oblikah. Ali mari ni povsod novo stremenje v upodabljanju umetnosti, namreč stremenje po tem, da bi postala umetnost taka, da bi jo razumele široke mase, dovedlo do zenostavljenja oblik? Za sovjetsko Rusijo moremo reči samo to, kar velja v tem oziru za vsako revolucijo: sama iz sebe ni mogla uvesti nobene nove umetnosti. Umetnost je povsod in vselej nekaj, kar se more izobličiti samo organskim putem, kar se počasi razvija iz preteklosti ali vsaj kot antiteza proti njej. Če bi torej kdo identificiral kubizem in ekspresionizem z boljševizmom, bi bilo to dokaj nalivno. V resnici, zakaj naj bi revolucionarji, ki so vse življenje tičali v studiju Marksovih tez in ki za estetična razglabljanja gotovo niso imeli časa, kako naj bi začeli ti naenkrat propagirati najmodernejšo in zaničevati staro in udomačeno? Mnogim boljševikom je ta nova umetnost prav tako tuja in nerazumljiva, kakor katerikoli malomeščanu. Pravi, da je v Moskvi hotel dati višji uradni aretirati umetnika, ki je ustvaril ekspresionistični kip Marksa.

Res je, da je ruska revolucija s svojim proletarskim značajem gotovo morala pospeševati umetnost, ki je gojila proletarsko fantastični razmah; samo treba je ugotoviti, da ta umetnost gotovo ni izum ad hoc ali pa uveljavljena z državnim odlokom. Ta nova umetnost ni nič drugega kakor umetnost današnjega zapada, ki se tudi stavlja v službo prosvete naroda. Z neko velikopotezno gesto je revolucionarna vlada proklamirala pravo ljudstva na umetnost in je izjavila, da si lahko vsak človek zastoj ogleda vse muzeje in državne galerije. Iz istega občutka naravne pravice je seve — kakorkoli že! — posegla v zasebno lastnino. Velike zasebne zbirke so postale državne galerije. To je bilo obenem najboljšo sredstvo, da so se umetnine rešile iz viharja revolucije.

Tako je prišlo, da ima Moskva danes najlepše galerije zapadnega slikarstva v Evropi. Najpopolnejši in najbolj urejeni moderni galeriji v Evropi sta danes bivši galeriji Ščugina in Morozova. Obe sta sedaj kot državna last vsakomur dostopni. Največ je v teh dveh hišah pariške umetnosti, ki je tako popolno zastopana, da periode od leta 1890. do 1914. nikjer na svetu ne moreš lepše studirati kakor tu. Strokovnjaki so vso stvar idealno urečili. Vsak umetnik je kolikor mogoče dobil svojo sobo, posebno v galeriji Ščuginovi.

Pravica naroda na umetnost je izvedla še drugačne zaklade iz zasebnih skrinj, kjer so stvari počasi prepevale: krasne Stradivarijeve, Amatijske, Guarnerijeve violine. Vse to se je zbralo in se razstavilo v posebnem muzeju, ki jih tu pa tam razdeljuje umetnikom, da od časa do časa prireajo koncerte na teh instrumentih. Moskva ima danes komorni kvartet, čigar vsi štirje člani imajo prave Stradivarijeve violine. Kdor je imel priložnost slišati, kako so tu »Ruski kvartetovci« igrali na te violine Schubertov Adagio iz »Deklica in smrti«, bo gotovo štel ta dogodek med najlepše umetniške spomine svojega življenja.

Učenca

poštenih staršev, zdravega, zdravega, močnega, s primerno šolsko izobrazbo sprejme v trgovino z mešanim blagom
Ivan Škrj v Logatcu.

Otvoritev

popolnoma prenovljenega zimskega kegljišča pri „Draščeku“, Bohoričeva ul. 9, bo v soboto 2. t. m., ter je cenjenim klubom na razpolago. V nedeljo 3. t. m. koštrun na razjazu. Totijo se pristna završka vina.
2959 Drago Drašček.

Dve hiši v Ljubljani

Razpotna ulica št. 4 in 6
prva enonadstropna, druga pritlična z dvoriščem in malim vrtom,
sta naprodaj.
Ponudbe do 9. septembra na odvetnika dr. Otona Fetticha,
Sodna ulica št. 11.
2954

Specialna trgovina s čevlji

za dame, gospode in deco

J. Blas

Ljubljana, Pod Trančo št. 1

priporoča svojo bogato zalogo najfineje obutve.

OGLAS.

Glavna direkcija državne imovine „Belje“ v Knezevu bo imela sledeče predmete na prodaj:
Okoli 1.) 60 vagonov kodelje na stablici iz poljoprivrednih uprav Mirkovac, Trstenik, Sokolovac, Podunavlje i Zlatna Greda.
2.) 100 metrskih centov hmelja, od te količine 80 q prvo-razrednega, 20 q drugovrstnega, uprav Knezevo in Jasenovac.
3.) 40 metrskih centov volne, od te količine 25 q na ovcah prane, 15 q neprane, mestne uprave Knezevo.
4.) 150 pitanih svinj angleške pasmine, 120 do 140 kg težkih, uprave Jasenovac.
Reflektanti naj pošljejo pismene ponudbe za vsak predmet posebe do 20. septembra t. l.

na glavno direkcijo državne imovine „Belje“ v Knezevu.
Ofertna prodaja se bo vršila dne

30. septembra t. l.

pri glavni direkciji v Knezevu, trgovinski oddelek.
Interesenti si morejo blago na licu mesta pri navedenih upravah ogledati.

Glavna direkcija drž. imovine „Belje“, Knezevo, broj 8895.

Razpis.

Jugoslovenski Sokolski Savez proda potom pismene ponudbene obravnave tribune in vse objekte na telovadišču pri artiljerijski vojašnici. Interesentje naj podajo svoje ponudbe za celoto ali posamezne dele do 10. septembra t. l. podpisanemu Savezu. Tozadavne načrte vpošlje Savez na zahtevo proti povzetju 500 K.

2947

Iščemo

prvovrstnega šoferja in mehanika

proti zelo ugodni mesečni plači za tovorni Praga-voz. Ponudbe z izpričevali na „Orient“ d. d., Maribor. 2917

Crkvenica Hotel Terapija Casino (Cercle Privé).

Sa svim atrakcijama francuske Riviere
otvoreno dnevno.

Upute daje Uprava Cercle des Etrangers, Crkvenica.

Priporoča se

hotel in restavracija ŠTRUKELJ

Hitra postrežba kakor tudi
izborna hrana in pijača! J. Černe.

Najstarejša sedlarska delavnica

Jos. Köhler

sedlarstvo

Ljubljana, Dunajska cesta štey. 19

priporoča izgotovljene konjske opreme
ter vse sedlarske potrebščine.

Delo solidno! Cene zmerne!

Ivan Zakotnik

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 379.

Ljubljana, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, lednice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. 45 Tovarna furnirja.

Medić, Rakovec & Zankl

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.

D. z o. z.

Centrala Ljubljana. Podružnica Maribor. Skladišče Novi Sad.

Brzjavlj: MERAKL LJUBLJANA. —: Telefoni 64.

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljaste, mavec (Gips), mastence (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklareki in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL“ Lak za pode. „MERAKL“ Linoleumlak za pode. „MERAKL“ Emajlni lak. „MERAKL“ Brusilna. Ceniki se začasno ne razpošiljajo! 3603

„SINTA“

Splošna industrijska in trgovska družba z o. z.
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15

dobavlja iz skladišča ali tovarne:

Gospodarske stroje in razno orodje, stroje in druge potrebščine za mlekarstvo
Motilce, betonsko železo, lite oevi, žico, strešno lepenko
Vse vrste železa, pločevin, žeblijev
Različna orodja, okove za zgradbe ter razne hišne in kuhinjske potrebščine
Motorje vseh vrst za pogon z benzinom, sirovim oljem in s paro
Cele naprave za izdelovanje plina in briketov
Tračnice, ogibe, vozove in vse druge potrebščine industrijskih železnice
Cevi za vodovode in plin ter vse tozadavna armature.
Najugodnejša nabavna prilika za trgovce in industrijce po tvorniški ceni. 44/1

VESNA, Brata Pohlin & drug

tvornica vlasnic, kljukic in rinčic za čevlje ter drugih novosti.

Razstavljeno v paviljonu „E“ 50.

Vsi dopisi na naslov Ljubljana I poštni predal štey. 126.

Paviljon „K“ štey. 486

Največja zaloga in izbira

klavirjev in pianinov v Ljubljani

J. HUBAD, roj. Dolenc

LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica 5

priporoča za nakup najboljših instrumente izvrstnih tovarn po najsolidnejših nizkih cenah. 2901

Utemeljeno god. 1881.

And. Jakil, tvornica koža i cipela, d. d., Karlovac

Brzjavlj: Jakil, Karlovac.

Telefon: pisarna 70, tvornica 50, stan 118.

Proizvadj:

Vaches džonove u poluticama vaches, krupove, okrajine, vratove, tabanice (brandzolne), teletinu, žutu i crnu, kravine žute, kipse cugovane. Boxcalf u svim bojama. Solidna kvaliteta.

Cipele muške, i ženske, iz boksa u u svim bojama, teletine i kravetine, moderne ameriksanske i obične radničke (bakandže).

Elegantna izradba iz čiste kože.

Paviljon I broj 386.

2926

Domače vesti

* **Jugoslovanski novinarji v Varšavi.** Poljska vlada je pred kratkim izrazila našemu zunanjemu ministru željo, naj bi osem jugoslovanskih novinarjev na stroške poljske vlade naredilo ekskurzijsko potovanje po Poljski in posetilo prihodnje dni otvorili varšavski veliki sejm. Jugoslovanski novinarji so včeraj že odpotovali iz Beograda v Varšavo. V delegaciji je med drugimi tudi gosp. Anton Zobeč, urednik tiskovnega oddelka pri pokrajinski upravi v Ljubljani.

* **Ameriški senatorji v Jugoslaviji.** V ponedeljek prispejo v Beograd iz dunajske interparlamentarne konference ameriški senatorji Viljem McKinley iz Illinois, Selden Spencer iz Misurija, Harris iz Georgije, Caraway iz Arkanzasa, Lad iz Dekote in poslanca Montague in Alfrid iz Arkanzasa. Vlada je za njihov sprejem že odobrila potrebne kredite. Ameriški parlamentarci odpotujejo najprej iz Beograda z ladjo v Džerdap, nato pa v Prahovo - Zajčar - Niš in končno na Kosovo polje.

* **Delegat dr. Šavnik — generalni direktor posrednih davkov?** Beograjska «Pravda» od četrtiča poroča, da bo za generalnega direktorja posrednih davkov imenovan delegat finančnega ministrstva v Ljubljani dr. Šavnik, ki je znan v finančnih krogih kot prvovrsten strokovnjak.

* **Honorarni členski konzul v Zagrebu.** Publicist in sotrudnik zagrebske «Riječi» gosp. Juraj Matulić-Zorinov je imenovan za honorarnega konzula republike Chile v Zagrebu. Gospod Matulić, rodom Dalmatince, je bil nad 20 let v južni Ameriki, najdelj v republiki Chile, kjer je ustanovil ugledni list «Jugoslovanska država» ter več nacijskih društev.

* **Z ljubljanske univerze.** V založbi ljubljanske univerze je izšel te dni «Seznam predavaj na univerzi v Ljubljani za zimski semester 1922/23». Inskripcija traja od 1. do 9. oktobra, zimski semester pa od 1. oktobra 1922 do 15. januarja 1923. Rektor univerze je v prihodnjem študijskem letu prof. dr. Aleš Ušeničnik, prorektor prof. dr. Gregor Krek. Dekan filozofske fakultete je prof. dr. Franc Kidrič, prodekan prof. dr. Artur Gavazzi; na juridični fakulteti dekan prof. dr. Rado Kušej, prodekan prof. dr. Metod Dolenc; na medicinski fakulteti dekan prof. dr. Alfred Šerko; na tehniški fakulteti dekan prof. dr. Rihard Zupančič, prodekan prof. dr. Karel Hinterlechner; na teološki fakulteti dekan prof. dr. Josip Srebrnič, prodekan prof. dr. Franc Grivec. V letnem semestru 1922 je bilo na naši univerzi 1114 rednih in 48 izrednih, torej skupaj 1162 slušateljev. Slušatelj je bilo 12 rednih in 17 izrednih.

* **Definitivna razsodba o dogodku na Krnu.** Gotovo je že vsem našim čitateljem v živem spominu, kako velik hrup so zagnali svoječasno Italijani, češ, da so naši rojaki poškodovali spomenik, ki je bil postavljen na Krnu v čast padlim alpincom. Posebna komisija je nato natančno preiskala vzroke poškodbe in ugotovila, da je spomenik poškodovana strela, ne pa človeška roka. Kar je bilo pred kratkim le verjetnost, je danes nepobitno dejstvo, kar podkrepljujejo tri strokovnjaška poročila: poročilo dunajskega inženirja Fürsta, inženirja Pegana in končno poročilo posebne uradne komisije, ki jo je določil v ta namen generalni civilni podkomisariat v Gorici. Vse tri komisije so ugotovile, da je popolnoma izključeno, da bi poškodbe napravila človeška roka, kajti vsi znaki kažejo in iz posameznih razpok je v svo natančnosti ugotovljeno, da je v spomenik udarila strela. To so dokazi, a kdo bo dal zadoščenje našim ljudem, ki so dolge tedne sedeli v zaporih in bili izpostavljeni najhujšim mukam? «Edinost» piše povsem pravilno, ko naglašajo: «Razsodba strokovnjakov je definitivna in se ji bodo morali vkloniti vsi tisti, ki so iz tega dogodka kovali najhujše obtožbe proti našemu življu. Prišlo je sicer zadoščenje, toda žal šele po tolikih grenkobah. Pričakujemo pa, da bo sledila tudi poprava vseh moralnih in materialnih škod, ki jih je moralo naše ljudstvo po nedolžnem pretrpeti.»

* **Vpokojenja učiteljev.** Beograjski listi poročajo, da se bodo po odloku ministrstva prosvete, vpokojenja vršila v tem letu samo na izrecno prošnjo učiteljskega združenja.

* **Vprašanje naše žetve.** Notranji minister Kosta Timitijević je pozval vse politične oblasti v državi, naj mu nemudoma poročajo o stanju žetve v posameznih pokrajinah naše države.

* **Nov dnevnik.** Včeraj je izšla v Beogradu prva številka novega nacionalističnega dnevnika «Preporod», za katero je vladalo splošno zanimanje. Direktorja dnevnika sta Pavle Jurišić in Pero Ivanković.

* **Nove težke železniške nesreče.** Polje velike železniške nesreče pri Banovi Jarugi na Hrvaškem, o kateri smo poročali že včeraj, se je v zadnjih 24 urah zgodilo tudi v Srbiji več katastrof, vsled česar vlada v prometnih krogih veliko razburjenje. Tako je v četrtek na progi Beograd-Stalac pri postaji Čičevac potniški vlak št. 112 trčil v 14 odkončanih vozov

nekega tovornega vlaka in je bil pri tem strojnik težko ranjen, več vagonov pa razbitih. Pri Veliki Plani je tovorni vlak št. 162, ki je vozil iz Beograda v Niš, zadel včeraj dopoldne na osebni vlak, ki je prihajal iz Smedereva. Pet vagonov je bilo uničenih in zaznamovani je tudi precej žrtev. Dalje je v četrtek na progi Peč - Mitrovica potniški avto, ki vozil v Mitrovico, padel s strmine 6 metrov globoko. Motor je eksplodiral in avtomobil popolnoma razdeljal. Neka potnica iz Peči je bila ubita, šofer in njegov pomočnik, kakor tudi dva potnika pa so bili težko ranjeni.

* **Volilni imeniki za občinske volitve v Ljubljani** so prišle na vpogled v tajništvo Demokratske stranke. Narodni dom, I. nadst. med uradnimi urami od 9. do 12. in od 4. do 6. ure pop. Volilci zanimajte se in poglejte če ste vpisani.

* **Luka Roč** †. Dne 29. avgusta je v Zagrebu umrl umirovljeni gimn. prof. Luka Roč. Moj spomin ga veže na ljubljanske dogodbe leta 1908. Tega leta so se v Ljubljani vršile velike protinemške demonstracije ter sta od nemškega vojaštva bila ustreljena Lunder in Adamič. Da pokaže svoje simpatije za ljubljansko slovensko stvar, je Luka Roč med svojimi prijatelji v Zagrebu nabral 1050 K za družbo sv. Cirila in Metoda ter je to vsoto poslal za Družbo na moj naslov. Odrežek poštne nakaznice je leta 1914 pri moji hišni preiskavi našel dr. Skubl ter brž rekel: «Aha, Vi ste preko Zagreba dobivali denar od srbske Narodne Odrbane». Kakor vidimo, jo je Skubl dobro — pogodil. Roč, Dalmatince, bo di blag spomin. Dr. Fr. I.

* **Redka petdesetletnica.** V Mariboru je obhajal včeraj redko slavno petdesetletnico šef-zdravnik tamkajšnje požarne brambe in rešilnega oddelka sanitetni konzulent g. Josip Urbaček. Dne 1. septembra 1872 je pristopil k požarni brambi kot redni član in je od tega časa aktivno sodeloval nesebično in v splošni blagor. Zasluzni 82letni starček je povodom svoje 50letnice v šloveljubni službi prejel številne čestitke svojih sovrstnikov.

* **Teden «Jadranske Straže» v Splitu.** Iz Splita nam poročajo: Predvečernjim so se pričele v Splitu svečane nastave v korist «Jadranske Straže». Po vseh kavarnah, zabaviščih in hotelih se pobirajo prostovoljni prispevki za našo prvo podmornico, katero pokloni narod državi. Ves teden se vršijo tudi številna predavanja o morju in mornarici. Največje svečanosti pa se bodo vršile v soboto in nedeljo. V soboto pripluje v splitsko pristanišče celokupna naša vojna mornarica, prebivalstvo priredi eskadri lep in svečan sprejem, pri katerem bodo sodelovala vsa narodna društva, korporacije in oblasti. Uprava «Jadranske Straže» je organizirala za ta dva dneva izlete iz vseh bližnjih mest, tako da bo Split poln gostov. Svečanost bo gotovo ena najimpozantnejših, kar jih je doživel Split.

* **Kongres srednješolskih učiteljev v Ljubljani.** Vseled iniciative Proforskega društva je minister prosvete dovolil dopust za dobo od 2. do 14. septembra vsem srednješolskim učiteljem v kraljevini ter uradnikom ministrstva prosvete in pokrajinskih uprav, ki se udeležijo kongresa srednješolskih in strokovnih nastavnikov v Ljubljani.

* **Čebelarstvo razstava.** Čebelarje in interese za med in vosek še enkrat opozarjamo na jubilejno čebelarstvo razstavo v Ljubljani od 3. do 10. septembra 1922. Ob priliki, ko bodo posetili velesejem, naj ne zamude ogledati si tudi čebelarstvo razstavo v Marjanišču. Posebno zanimiv bo sejem za med in vosek na malega Šmarna dan (petek 8. septembra). Sejem se začne ob 9. uri dopoldne na razstavišču v Marjanišču in bo trajal ves dan. Kupci za med in vosek bodo lahko sklepali kupčije neposredno s čebelarji, ki bodo imeli vzorce medu in voska na razstavi. Obiskovalci razstave in sejma lahko dobe izkaznice za polovično vožnjo po državni in južni železnici, ako se nemudoma zglašajo zanje pri Čebelarstvu za Slovenijo v Ljubljani.

* **Novi bankovci po 10 Din.** Prijatelj našega lista nam piše: Nedavno so poročali časopisi, da namerava Narodna banka nove bankovce po 10 Din vzeti iz prometa, ker gre modra barva od papirja, če se z bankovcem močno potegne po podlogi. Z ozirom na to, da bi bilo s tem naše narodno gospodarstvo gotovo oškodovano za znatne stroške izdelave bankovcev, bi opozoril na dejstvo, da gre barva tudi od drugih bankovcev, n. pr. od starih avstrijskih tisočakov ali od naših 10dinarskih «kovačev» in gotovo tudi od drugih bankovcev v modri barvi. Poskusil sem to, tudi z lirami in tudi tu se modra barva po zna na beli podlogi, če se bankovec pritiska in potegne. To pa po mojem mnenju pač ni zadosten vzrok, da bi se naš novi, lep in okusni bankovec vzel iz prometa, ker se slika na njem vseeno pri tem čisto nič ne zabrisa.

* **Na naslov državnih železnic.** Prejeli smo: Večerni vlak, ki bi imel prihajati iz Gorenjske malo pred 20. uro, doseže Ljubljano skoraj vedno po eno uro, ali celo dve uri pozneje. Zakasnenje nastane v Jesenicah zaradi brzovlaka na turški železnici. Zaradi stalne zakasnitve mora čakati vsak dan več ur na kolovozu na stotine potnikov od Jesenice do Ljubljane. Temu bi se dalo prav lahko odpraviti s tem, da se vozni red premakne vsaj za polnoročno uro. Naj bi se ta želja občinstva po možnosti vpoštevala. Pridobil bi tudi ugled železnice, katere netočnost se sedaj upravičeno kritizira.

* **Drobne vesti.** Na Jesenicah sta bila aretirana Adam Strugar in Alojzij Tišar, ker sta dne 22. avgusta na Vojski ukradla vola, vrednega nad 13.000 kron. — Na Vrdu je ponesrečila Ivana Razdor. Umrla je vsled težkih notranjih poškodb. — Baronu Codelliju je bilo iz gozda v Grabnu pri Dobravi ukradenih šest metrov bukovih drv.

* **Nova eksplozija v Bitolju.** Iz Bitolje poročajo: Znana velika eksplozija v Bitolju še ni dovolj izučila ne vlade, ne posameznih vojaških oblasti, pa tudi ne naših meščanov. Te dni je Dimitrije Hristić našel veliko granato za poljske topove, jo pobral ter jo začel pregledavati. Okoli njega je bilo še šest njegovih znancev. Granata je nenadoma eksplodirala in grozno razmesarila vseh 7 oseb.

* **Nesreča.** Ferdo Zupane iz Šmartne pri Sevnici je tako nesrečno padel s kozo, da je dobil težke poškodbe na hrbtu in obeh nogah. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

* **Smrtni padež.** Posestnikova hčerka Ivanka Razdor iz Verda je te dni doma tako nesrečno padla, da je dobila smrtonosne poškodbe, ki jim je kmalu podlegla.

* **Trda usoda** je zadela rodbino posestnika Mežnarica pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Sredi preteklega tedna se je vrnil iz bolnice najstarejši sin France po izgubi enega očesa. Doma je našel na mrtvaškem odru mlajšega brata Toneta, minuli terek pa je umrl še oče Martin Mežnar. V najlepši moški dobi.

* **Pegavi legar med vojaštvom.** Ministrstvo za narodno zdravje je iz Prizre prejelo uradno poročilo, da se je tamkaj pojavilo med vojaštvom več slučajev pegavega legarja. Proti razširjenju te nevarne nalezljive bolezni, se je vse potrebno ukrenilo.

* **Ta nesrečni alkoholi.** Dne 26. avgusta so fantje v Školah pri Pragerskem popivali. Vino jim je kmalu zlezlo v glavo in sledil je seveda prepir. Nad z vinom polito mizo so v trenutku zavrheli pesti, po zraku pa frčale steklenice. Končno so razgreti junaki odprli še nože in je Janez Kmetec tako obdelal 27 letnega Antona Sremska, da je slednji včeraj izdihnil v mariborski bolnici.

Objave

* **Društvo Jugoslovanskih akademikov v Mariboru.** VII. redni občni zbor Društva jugoslovanskih akademikov v Mariboru se vrši v četrtek, 7. septembra ob 20. uri v društveni sobi z običajnim dnevnim redom. Udeležba za vse člane obvezna.

* **Veliko javno tombolo** priredi društvo za zgradbo Sokolskega doma v Sp. Šiški dne 8. septembra 1922 to je na Mali Šmaren na prostoru poletnega telovadišča v Gasilski ulici nasproti Sole. Glavni — dobitek: 1.) kompletna spalna oprava iz trdega lesa; 2.) moško kolo najnovejšega sistema; 3.) kuhinjska kredenca s pritlikilnami; 4.) zaboj sladkorja; 5.) stenska ura; 6.) okrog 500 manjših dobikov. Tablica stane samo dva dinarja. Občinstvo Sokolstvu naklonjeno kupujte tablice, katere se dobijo v raznih trgovinah, kjer se nahajajo plakati. — Odbor.

* **Tarifa za babice.** K naši včerajšnji tozadevni notici smo sprejeli od društva diplomiranih babic naslednjo izjavo: Društvo diplomiranih babic ni sprejelo in tudi ne more sprejeti od zdravstvenega odseka stavišene tarife za bolniško pomoč pri revnih slojeh. Ako hoče bolniška blagajna to doseči, naj si nastavi svoje babice, ker društvo babic se bo držalo svoje že itak nizke tarife za revne. Ako pa hoče zdravstveni odsek skrbeti za ravne, naj nadomesti dve umrli mestni babici, katerih mesta do danes še niso razpisana. — Odbor.

* **Maturanti ljubljanskega učiteljskega iz leta 1907.** se zberejo v ponedeljek, dne 4. septembra ob pol 11. uri na dvorišču «Učiteljske tiskarne» — T. G.

* **Pravniški izlet.** Društvo «Pravnik» priredi v spoznanju s hrvatskimi pravniki dne 8. septembra izlet v Celje. Južna železnica dovoljuje izletnikom polovično vožnjo. Skupni obeh je v Celju. Radi oskrbe legitimacij in naročitve obeda je potrebno, da se prijavijo vsaki, ki se namerava izletu udeležiti z dopisnico do 5. septembra društvu «Pravnik». Odhod iz Ljubljane glavni kolodvor z vlakom ob 8. uri dopoldne, prihod na Zidani most ob 9.36; od tamkaj skupni odhod z Zagrebčani ob 9.46. Prihod v Celje ob 10.23. Odhod iz Celja ob 19.19 popoldne. Glede izletnikov iz mariborskega okraja določijo vse potrebno mariborska podružnica «Pravnik».

* **Neoddatne poštne pošiljke.** Po določilih poštnege reda objavlja poštna direkcija za mesec julij 1922 seznam neoddatnih pošilk, ki leže v shranjevalnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, in poziva naslovnike oziroma pošiljatelje teh pošilk, da jih v roku enega leta od dne tega razglašja dvignejo, drugače bo pošta na upravo te pošiljke na javni dražbi prodala, če so brez vrednostne vsebine, pa uničila. Izkupilec za prodane pošiljke oziroma gotovina, ki bi se našla v pošilkah, sta na razpolago upravičenim osebam še za dobo nadaljnjih treh let, po preteku tega roka pa zapadejo v korist poštne uprave.

* **Za materinski in dečji dom kraljice Marije v Ljubljani** so nadalje darovali sledeče tverke in gg.: Niklsbacher in Smrkoli po 1000 Din, Grom, carinsko posredništvo in spedijsko podjetje Balkan po 500 Din, J. Medved in Josip Krmpotič v imenu družine po 250 Din, De Paulis, dr. Janko Kaučnik, Bogady, Rus, Štebi in Tuječ, Fran Babič po 200 Din, Reicher in Turk, Jakob Jesih in dr. Oblak po 100 Din. Prisrčna in lepa hvala vsem! Priporočamo v nadaljno podporo to plemenito akcijo.

Poslano.*

Vest v «Jugoslaviji» z dne 30. avgusta 1922 o nesreči pri zgradbi trgovske hiše gospoda Adamiča v Kranju napravila je v javnosti utis, da je na dotični nezgodi krivo stavbeno podjetje «Slograd» v Ljubljani; dohajajo nam tozadevno od mnogih strani razna povprašanja. V varstvo dobrega slovesa naše tverke smo primorani, pojasniti javnosti tem potom resnični položaj.

Pri predmetni zgradbi je bila tverda «Slograd» poverjena z izdelanjem načrtov in z izvršitvijo železobetonskih stropov nad pritličjem in I. nadstropjem. Podiranje starega poslopja in vsa zidarska dela je pa gospod Adamič iz umljivih razlogov oddal zidarskemu mojstru gospodu Bidovcu, kateri je njegov hišni sose. Tverda «Slograd» je omenjene železobetonske konstrukcije dovršila že 2. avgusta. Od 14. avgusta pa sploh ni bilo nobenih delavcev od «Slograda» več na stavbišču. Nesreča se je zgodila, ko je gospod zidarski mojster Bidovec izvrševal dozidavo II. nadstropja in ko je gospod tesarski mojster Pernuš postavljati strešni stol. Čeprav je izvrševala tverda «Slograd» svoje delo med starim slabim zidovjem že od kleti naprej, ni se pripetila v tem času niti najmanjša neprilika. Pri teh delih je tverda «Slograd»

napravila na lastne stroške iz lastnega nagiba v svesti si svoje odgovornosti različne varnostne ukrepe, ki glasom pogodbe niti spadal niso k njenim dolžnostim. Železobetonski stropovi, podprti s solidnimi železobetonskimi stebriči v obliki okvirjev, so celo prenesli ves težki udarec rušacega se zidovja. Edino te solidnosti se je zahvaliti, da ni bila nesreča še znatno večja, kajti ako ne bi bila izdržala železobetonska konstrukcija ves udarec, bile bi se porušile sigurno tudi še obe sosedni hiši.

Značilno je dejstvo, da je g. Bidovec ml. takoj po nesreči raznašal vest o krivdi «tverde Slograd». Proti njemu kakor tudi proti informatorju Jugoslavije smo nastopili pravno pot v varstvo dobrega slovesa našega podjetja.

«Slograd»
Slovenska gradbena in industrijska d. d.
Ljubljana.

Inž. Jos. Dždek, l. r. Inž. Dr. Krđl, mestni stavbenik. civ. inž. l. r.

* Za vsebino tega poslanega je uradno odgovorno le toliko, kolikor predpisuje zakon.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič, lastnik in izdajatelj Konzorij «Jutra», Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Kar je res, je res!

Testenine

„PEKATETE“

so tako okusne in tečne, da se jih splošno hvali. — Zahtevajte jih pri trgovcih.

42/VI

Mali oglasi

staneje do 20 besedi Din. 3.—, vsaki nadaljnji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, napredilne do 20 besedi 5 Din., vsaki nadaljnji 6 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanje priložna znamka za odgovor.

Službe

Stenografinja
in strojepiska z desetletno prakso išče popoldanske službe, najraje pri odvetniku. Cenjene ponudbe pod naslovom: «Popoldanski zaslužek 101» na upravo «Jutra».

Gospodična, 2936
ki je bila v trgovini ročnih del, (zna tudi šivati), išče službo prodajalke. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Spretna».

Silgarski pomočniki
se sprejmejo takoj proti dobi plači pri Jakobu Venguštu, Celje, Kocenova ulica.

Trgovski pomočnik
vešč mešane stroke, želi mesta najraje na deželi ali v kakem manjšem mestu. Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod «Postenost». 2907

Išče se učiteljica
v pokoju za poučevanje v italijanskem jeziku. Plača po dogovoru. Hrana in stanovanje prosto. Zglašiti se je pisмено pri Francu Arbu, industr., Vila Barja, Bled II.

Trgovski pomočnik,
24 let star, specerijske stroke, vešč slovenskega, nemškega in srbohrvaškega jezika v govoru in pisavi, ki je bil tudi potnik, išče primerenega mesta. Cenjene ponudbe prosi na upravištvu «Jutra» pod šifro «P. n. 24». 2928

Prodane

Volčja psica, 2913
pristine pasme, stara dve leti, se ceno proda, Spod. Šiška, Sv. Jerneja cesta 38.

Psica, 2912
čiste volčje pasme, stara osem mesecev, dobra varuhinja, se ceno proda. Zibertova ulica št. 188, Spod. Šiška.

Prodane 2939
leto in pol starega ferma, dobro dresiranega na polju in sigurne v vodi, izborni nos, nemško-kratkolaki. Naslov pové uprava «Jutra».

Motorno kolo,
znamke «Motosacoche», v izvrstnem stanju, s konstantno električno razsvetljavo, se za 8000 Din proda: Tržnška cesta št. 8. 2933

Damska obleka,
elegantna (Mantelkleid), se ceno proda. Vprašati je: Cankarjevo nabrežje 1, I. stopn., IV. nadst. 2915

Dopisovanje

Dva mlada gospoda
v starosti 22 in 26 let, želita ustanoviti lastno obrt. Radi prihoda iz tujine jima manjka znanja. Ne reflektira se na denar, v glavnem je simpatična. Ponudbe s sliko. Tajnost zadržana. Zglašiti se je pod št. 144 «Antonio, blondinec» in pod št. 145 «Rudi, kosta».

naveca, poštneležeče Jesenice-Fužine (Gorenjsko). 2930

Mlad gospod
želi znanja z damo (vdovo ali ločeno). Cenjene ponudbe pod «Zabava» na upravištvu «Jutra». 2937

Stanovanja

Soba ali stanovanje
s hrano išče dijakinja: 1. septembrom. Ponudbe pod «Dobro plačilo» na upravo «Jutra». 2918

Razpis

Išče se študent tehnike
ki bi dajal častniku lekcije iz višje matematike. Javi naj se takoj na naslov: Kapeta Andrej, 40. p. p. v vojaški kralja Petra. 2904

Zletne razglednice
I. Jugosl. Sokolskega leta v Ljubljani se dobe v celih serijah (serija 80 komadov) in tudi posamezne pri fotografu Hugonu Hibšerju, Ljubljana, Valvazorjev trg 7. Cena za komad 2 Din. Trgovci popust. 2931

Pozor! 100 Din
nagrade onemu, ki poizvó za bivanje «Johane Robnik», rojene 5. februarja 1882, pristojne v Remnik pri Marenbergu na Stajerskem. Zasleditelj se naproša sporočiti pisмено na naslov: Henrik Robnik, pripravnik finančne kontrole v Gračnici (Bosna). 2946

Zahvala.

Vsem prijateljem, tovarišem in učencem, ki so spremili našo drago sestro

Emo Žerjav

na zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo.

Zalujóča sestra in brata.

2956

AUTOMOBILI

* KOTAČI *

* MOTOCIKLI *

UTEMELJENO leta 1896.

J. GOREC, LJUBLJANA

VELESAJAM PAVILJON „H“

PNEUMATIKA
ZA AUTO I KOTAČE

* MATERIJAL *
ZA AUTO I KOTAČE

EN GROS * EN DETAIL

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA ŠTEV. 9.

ZALOGA OBLEK ZA
GOSPODE, DAME IN
DEČKE.

Sukno

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri
A. & E. Skabernè,
Ljubljana, Mostni trg št. 10.

Kavarna „Zvezda“ v Ljubljani
sprejme takoj
izurjeno kavarniško
blagajničarko.

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Na debelo!

Na debelo!

„JADRAN“

izvozna in uvozna družba z o. z.

v Ljubljani, Dunajska cesta 9

priporoča svojo veliko zalogo kolonijalnega
in specerijskega blaga.

Najnižje cene točna in solidna postrežba.

Telefon Interurban št. 113.

Tovarna Fužine pri Ljubljani

Mehanična pletilnica
in tkalnica trakov

Centrala:
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta št. 24

Telefon št. 444

ANT. RUD. LEGAT

Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi
potrebščinami

Maribor, Slovenska ulica 7, tel. 100

Samoprodaja pisalnega stroja „CONTINENTAL“, razmnoževalnega
aparata „RAPAX“, „VELOMA“-luknjača (Lochapparat) in rednika
pisem, sistem „INDUS“.

Lastna delavnica za popravila pisalnih strojev vseh sistemov.

Ljubljanski velesejem, paviljon H, koja 291.

— Zedinjena zagrebska industrija črev —
Antolković, Sertić i dr. k. d.

Gundulićeva ul. 4. Zagreb Gundulićeva ul. 4.
Brzojavke: DARMUS Telefon: 15-37

Ponuja s svojega skladišča
svinjska in ovčja čreva.

Najzanimivejši

Ljubljanskega velesejma bude brez dvoma
oddelek št. F 123-124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše
in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev do sedaj iznašla in preizkusila,

raztavi svetovna tvdka

Singer-šivalni stroji

Bourne & Co.

v svojih paviljonih. Na ogled najmodernejših šivalnih strojev bo
gonila električna sila, kar prihrani čas in denar

To ni življensko vprašanje samo tvornic, temveč velja dandanes
prihranitev časa in denarja posebno za rodbino.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse
senzacionalne kino-predstave!

! Te znamke čevlji so najboljši! Zahtevajte povsod!

PETER KOZINA & KO.
TVORNICE ČEVLJEV v TRŽIČU, SLOVENIJA
CENTRALA v LJUBLJANI, BREG št. 20

Filialke: **ZAGREB** **BEOGRAD**
Matičeva ul. 13. Balkanska 13.

GOSPODARSKA ZVEZA
IMPORT - EKSPORT --- LJUBLJANA ---
LASTNI PAVILJON NA LJUB-
LJANSKEM VEL KEM SEJMU.